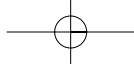

Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

Σχολικό έτος 2003-2004

Υπεύθυνος φορέα: **Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος**
Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Γ' Κ.Π.Σ. της Ευρωπαϊκής Ένωσης
(75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους)

Ενέργεια 2.2.1.: «Αναμόρφωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εκπαιδευτικού υλικού στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση»

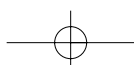
Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.γ.: «Πειραματικά Προγράμματα Εκπαίδευσης»

Τίτλος Έργου: *«Διεύρυνση της Ευέλικτης Ζώνης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση»*

Επιστημονικός υπεύθυνος έργου: **Γεώργιος Ν. Σκαλιάπας**
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ISBN: 960-407-166-1

Παραγωγή: Χρωμοτύπ Θεσσαλονίκης α.ε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος του Προέδρου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

1ο ΟΛΟΗΜΕΡΟ 2/ΘΕΣΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΛΙΜΕΝΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ «Παιδικά ατυχήματα»	7
6ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ «Τα πουλιά»	10
2/ΘΕΣΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΣΤΕΡΝΩΝ ΧΑΝΙΩΝ «Τα παιδιά παίζει»	15
3ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ «Οδυσσεάς, ο βασιλιάς της Ιθάκης»	18
29ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ «Τα ζώα της ζούγκλας»	21
1/ΘΕΣΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΡΟΔΙΑΣ «Οι καλικάντζαροι»	22
6/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΩΝ ΠΑΡΑΣΚΙΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ «Στοματική Υγιεινή»	24
8ο & 20ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ «Υγεία και διατροφή: Μια διαθεματική προσέγγιση»	27
6/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΕΡΟΚΟΥΡΟΥ ΧΑΝΙΩΝ «Ζούμε για να τρώμε ή τρώμε για να ζούμε;»	30
3ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΡΕΘΥΜΝΟΥ «Θάλασσα»	33
6/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΡΙΤΣΑΣ «Ρύπανση Εδάφους - Απορρίμματα»	36
4ο και 50ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΕΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ «Η θάλασσα στην τάξη μας»	39
4ο και 50ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΕΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ «Κι οι δρόμοι έχουν τη δική τους ιστορία»	42
1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΗΤΕΙΑΣ «Κρητικός αργαλειός και... Κρητική φορεσιά»	45

4ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΕΑΣ ΑΔΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ «Παραδοσιακοί χοροί της Κρήτης - Μύθος και Ιστορία»	47
18ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ «Το Αμπέλι και τα παράγωγά του»	49
8ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ «Η ελιά στο πέραςμα των αιώνων - Το λιομάζεμα»	54
1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΙΣΑΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ «Ελιά και ελαιόλαδο»	57
5ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ «Η ελιά»	61
2ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ «Ο Κρητικός Αίγαγρος»	66
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΙΣΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ «Σίσες - Ο τόπος που ζούμε»	68
8/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΟΥΒΩΝ «Μια φορά κι έναν καιρό στη χώρα του γέρο-χρόνου»	74
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΠΑΛΙΟΥ ΡΕΘΥΜΝΟΥ «Κυκλοφοριακή Αγωγή»	79
6/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΥΡΓΟΥ ΜΟΝΟΦΑΤΣΙΟΥ «Θεατρική αγωγή»	81
6/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΕΤΡΟΚΕΦΑΛΙΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ «Κυκλοφοριακή αγωγή»	85
1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΕΑΣ ΚΥΔΩΝΙΑΣ «Κυκλοφοριακή αγωγή»	88
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ «Μ.Μ.Ε. Μορφές επικοινωνίας»	90
1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΥΝΟΥΠΙΔΙΑΝΩΝ ΧΑΝΙΩΝ «Παιδική λογοτεχνία»	94

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Υπ.Ε.Π.Θ., μέσω του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, με την εφαρμογή και την αξιολόγηση του καινοτόμου προγράμματος «Ευέλικτη Ζώνη» (Ε.Ζ.) σε σχολικές μονάδες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, επιδιώκει την υιοθέτηση από τους εκπαιδευτικούς εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης. Σκοπός του προγράμματος είναι η σύνδεση της σχολικής γνώσης με την καθημερινή ζωή που θα συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

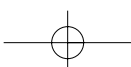
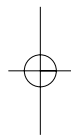
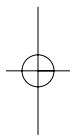
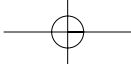
Το πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης βασίζεται στην αναδιάρθρωση του σχολικού χρόνου, ώστε να διατίθενται τουλάχιστον δύο ώρες από το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου για τη μελέτη θεμάτων, που παρουσιάζουν γενικότερο ενδιαφέρον, με διαδικασίες συλλογικής διερεύνησης. Παράλληλα η Ε.Ζ. δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή των καινοτομιών που εισάγουν το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών των γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονται στο σημερινό σχολείο.

Στο πλαίσιο της δημοσιοποίησης-διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος, πραγματοποιείται η παρούσα έκδοση, στην οποία δημοσιεύονται σχέδια εργασίας που εκπονήθηκαν από μαθητές/τριες σε συνεργασία με τους δασκάλους/ες τους κατά τη διάρκεια υλοποίησης του πιλοτικού προγράμματος. Η επιλογή του υλικού πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τους κατά τόπους σχολικούς συμβούλους, με τα μέλη των Τοπικών Επιτροπών Στήριξης και το μέλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου που ήταν υπεύθυνο στην αντίστοιχη διοικητική περιφέρεια. Το περιεχόμενο του περιοδικού αποτελεί ένα πρωτογενές εκπαιδευτικό υλικό, που θεωρούμε ότι μπορεί να δώσει αφορμή για ανάληψη παρόμοιων πρωτοβουλιών και από άλλα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Θα επιθυμούσαμε, τέλος, να εκφράσουμε τις θερμές ευχαριστίες μας σε όλους τους συντελεστές.

**Ο Πρόεδρος
του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

**Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.**

ΘΕΜΑ: «Παιδικά ατυχήματα»**1ο ΟΛΟΗΜΕΡΟ 2/ΘΕΣΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΛΙΜΕΝΟΣ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ**

Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Βλησσίδη Ελένη, Κασσωτάκη Μαρία,
Μπούλακα Αθηνά, Τσιάρα Μαρία

Στην καθημερινή ζωή

τραυματισμοί από πτώσεις
από ηλεκτρισμό
εγκαύματα (πυροσβεστική)
δηλητηριάσεις από απορρυπαντικά,
φάρμακα, χημικά
πνιγμός από τροφή, από ασφυξία
δαγκώματα, τσιμπήματα
ποιοι βοηθάνε (γιατρός, νοσοκομείο...)
πρώτες βοήθειες (τεχνητή αναπνοή κ.α.)

Στο δρόμο, στην κυκλοφορία

ατυχήματα
κανόνες για συμπεριφορά πεζών,
οδηγών, επιβατών
προφυλάξεις, μηνύματα
ποιοι βοηθάνε (τροχονόμος)

παιδικά ατυχήματα

Στη θάλασσα

πνιγμός, αχινοί κλπ.
ποιοι βοηθάνε (λιμενικό,
ναυαγοσώστης)

Σεισμοί

τραυματισμοί (τζάμια, σπρώξιμο κ.α.)
μέτρα προστασίας, ασκήσεις ετοιμότητας

1η Φάση: επιλογή θέματος

Αφορμή για την ενασχόλησή μας με το θέμα στάθηκε ο τραυματισμός ενός νηπίου την ώρα του διαλείμματος στην αυλή του σχολείου. Διαπιστώνουμε ότι τα παιδιά και των δυο τμημάτων δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον τραυματισμό. Οι συζητήσεις κορυφώνονται μετά την επιστροφή του από το νοσοκομείο. Αποφασίζουμε να ασχοληθούμε με το θέμα αυτό, γιατί θεωρήθηκε σημαντικό να ερευνηθεί σε βάθος, καθώς όλοι γνωρίζουμε πόσο σπουδαίο είναι να μάθει ένα νήπιο να γνωρίζει τους κινδύνους, να προσέχει και πώς σε περίπτωση ατυχήματος θα βοηθήσει τον εαυτό του και τους άλλους.

2η Φάση: διερεύνηση-διαμόρφωση πλαισίων δράσης

Οι πρώτες συζητήσεις γύρω από το θέμα έδειξαν ότι οι γνώσεις και οι εμπειρίες των παιδιών ήταν περιορισμένες και φτωχές σε λεξιλόγιο. Υπήρχαν ακόμη δυσκολίες κατανόησης γλωσσικών όρων (π.χ. φορείο), λόγω φοίτησης πολλών αλλοδαπών παιδιών στο Νηπ/γείο μας. Προκειμένου να τα βοηθήσουμε για να αρχίσουν να καταθέτουν τις προτάσεις τους σχετικά με την υλοποίηση του σχεδίου εργασίας, έγιναν κάποιες προκαταρκτικές δραστηριότητες (συμβολικά παιχνίδια, συζητήσεις).

Έτσι, η διαμόρφωση των πλαισίων δράσης κράτησε 15 ημέρες, ενώ μεθοδολογικά συγκροτήσαμε σε διαγράμματα σχεδιασμού τις γνώσεις, απόψεις και προτάσεις των παιδιών στα ακόλουθα τρία βασικά ερωτήματα:

A. Παιδικά ατυχήματα: τι γνωρίζετε; καταγραφή πρώτων γνώσεων, εμπειριών.

B. Τι θέλετε να μάθουμε για την προστασία μας; ερωτήματα για την έρευνα.

- πώς είναι το σώμα μας
- πώς να αντιμετωπίζουμε ένα τραυματισμό, πώς να βοηθάμε τους άλλους (πρώτες βοήθειες)
- τι κάνουμε σε περίπτωση σεισμού
- τι προσέχουμε όταν αγοράζουμε παιχνίδια κλπ.

Γ. Πώς θα τα μάθουμε όλα αυτά; ερευνητικές πηγές.

- Να καλέσουμε τον τροχονόμο, το γιατρό, τους πυροσβέστες, το ναυαγοσώστη
- Να επισκεφτούμε το αγροτικό ιατρείο, τις διαβάσεις στο δρόμο, το λιμάνι
- Να φέρουμε βιβλία, φωτογραφίες, εικόνες, να μπούμε στο internet
- Να πάμε στη βιβλιοθήκη του δημοτικού σχολείου κλπ.

Ετοιμάζουμε ενημερωτικό σημείωμα για τους γονείς, ώστε να μας φέρουν πληροφοροφρίες και περνάμε στη φάση υλοποίησης.

3η Φάση: υλοποίηση δράσεων (έρευνα, δράσεις αναπαράστασης)

Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες ώστε να γίνει καταμερισμός εργασιών κατά την ερευνητική διαδικασία και την επεξεργασία του υλικού που συγκεντρώνεται, σύμφωνα πάντα με τις ιδέες τους και τις νέες προτάσεις που προκύπτουν μέσα από τη διαδικασία της επανεξέτασης των διαγραμμάτων και της ανατροφοδότησης.

- Οι επισκέψεις αξιοποιούνται ερευνητικά κατά το μέγιστο. Η προετοιμασία τους οργανώνεται από τις ομάδες (π.χ. πρόσκληση, εξοπλισμός, ετοιμασία ερωτήσεων). Κατά τη διάρκεια αυτών γίνονται καταγραφές (φωτογραφίες κ.α.), ενώ μετά το πέρας ακολουθούν πολλές δραστηριότητες αναπαράστασης αυτών που έμαθαν. Τα παιδιά έχουν πολλούς γλαφυρούς τρόπους αναπαράστασης, ώστε να εκφράζονται σε αυτά που βιώνουν και μαθαίνουν.
- Δραστηριότητες αναπαράστασης έγιναν ποικίλες, σύμφωνα με τις προτάσεις τους: ζωγραφική, αφίσες για τα επικίνδυνα παιχνίδια, για το σεισμό, μηνύματα στους γονείς, ποικίλα συμβολικά παιχνίδια, κατασκευή ασθενοφόρου, φορείου στη γωνιά του ιατρείου, τραγούδια, ποιημάτια κλπ.
- Η φάση αυτή είχε το μεγαλύτερο μέρος της διάρκειας, ενώ τα παιδιά απέκτησαν γνώσεις, ανέπτυξαν δεξιότητες και στάσεις/συμπεριφορές.

4η Φάση: κορύφωση-περάτωση

Οι ομάδες των παιδιών αποφάσισαν να παρουσιαστεί ολόκληρη η δουλειά τους σε άλλα παιδιά και στους γονείς. Έτσι, προγραμματίστηκε μια έκθεση-παρουσίαση.

Επίσης η έκδοση ενός βιβλίου με θέμα «παιδικά ατυχήματα, πρόληψη και προστασία», έπειτα από πρόταση της Σχολικής Συμβούλου, η οποία παρακολούθησε την πορεία του σχεδίου, δίνοντας μεθοδολογικές οδηγίες και η οποία ανέλαβε την επιστημονική και εκδοτική επιμέλεια. Το βιβλίο θα εκδοθεί με επιχορήγηση του Δήμου μας και θα αποσταλεί σε όλα τα Νηπ/γεία του νομού.

Αξιολόγηση**A. Συμμετοχή παιδιών**

Σε γενικό επίπεδο χαρακτηρίζεται ως ικανοποιητική, ενώ το ενδιαφέρον τους σ' όλη τη διάρκεια του σχεδίου εργασίας ήταν μεγάλο.

Γνώσεις και δεξιότητες απέκτησαν, σε σύνδεση με το αναλυτικό πρόγραμμα:

Γλώσσα (προφορικός - γραπτός λόγος), **επικοινωνία**: τα παιδιά έμαθαν να εκ-

φράζουν τις απόψεις τους, να διηγούνται τις εμπειρίες τους, να σέβονται τους συνομιλητές τους, να ερμηνεύουν σύμβολα, να ξεχωρίζουν διάφορες μορφές του έντυπου λόγου, να ασκούν και να δέχονται κριτική, να συντάσσουν επιστολές, να διατυπώνουν ερωτήσεις, να καταγράφουν με το δικό τους τρόπο κλπ.

Κοινωνικές επιστήμες (Μελέτη περιβάλλοντος): γνώρισαν διάφορα επαγγέλματα, καθώς και τον κοινωνικό τους ρόλο ως προς τη βοήθεια προς τους άλλους.

Βιολογία (Μ.Π.): απέκτησαν γνώσεις για τα μέρη του σώματος μας, τη λειτουργία του, τους κανόνες υγιεινής και προστασίας.

Φυσικές Επιστήμες (Μ.Π.): φαινόμενο τήξης-πήξης νερού, γεωγραφικές έννοιες θάλασσα, λιμάνι, βουνό.

Μαθηματικές έννοιες: διάφορες μετρήσεις, στατιστικές, διατάξεις μήκους, βάρους κ.α.

Φυσική Αγωγή: ασκήσεις τεχνητής αναπνοής, ασκήσεις ετοιμότητας, κολύμβησης.

Μουσική-θεατρική τέχνη-λογοτεχνία: έμαθαν παροιμίες, τραγούδια, ποιημάτια, αναπαράστησαν με συμβολικά παιχνίδια ρόλους, ασχολήθηκαν με κατασκευές και ζωγραφική με διάφορους τρόπους.

Στάσεις και συμπεριφορές: ανέπτυξαν θετικές στάσεις και συμπεριφορές ως προς την αξία της ζωής, σεβασμό απέναντι σε άτομα με αναπηρία, εξοικείωση με το πρόσωπο του γιατρού, του αστυνομικού, σωστή οδική συμπεριφορά, βοήθεια προς το συνάνθρωπο μας κατά τον τραυματισμό.

Τα δίγλωσσα παιδιά εμπλούτισαν τις δικές τους γλωσσικές δομές αλλά και των υπολοίπων. Τα συνεσταλμένα παιδιά εκφράστηκαν ενεργητικά μέσα από τα συμβολικά παιχνίδια ρόλων. Ακόμα, επωφελήθηκαν από τις επισκέψεις και τα παιδιά του κλασσικού συστεγαζόμενου 2ου Νηπ/γείου.

Β. Συμμετοχή γονέων

Δεν υπήρξε καθολική, αλλά ήταν ικανοποιητική σε γενικές γραμμές. Κυρίως μητέρες μας εφοδίασαν με σημειώσεις από το διαδίκτυο, βιβλία, περιοδικά. Όταν χρειαστήκαμε να προσεγγίσουμε διαπολιτισμικά γλωσσικές δομές ανταποκρίθηκαν πολύ καλά. Η συμμετοχή τους στη γιορτή-παρουσίαση θεωρείται δεδομένη.

Γ. Συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας

Φορείς και υπηρεσίες ανταποκρίθηκαν με ενθουσιασμό στις προσκλήσεις μας, ο τροχονόμος από τον Αστυνομικό Σταθμό, η Πυροσβεστική Υπηρεσία, ο γιατρός του Κέντρου Υγείας κ. Ν. Πλουμής, ο ναυαγοσώστης σε συνεργασία με το Λιμενικό Σώμα, ενώ το δημοτικό συμβούλιο του Δήμου ψήφισε την έκδοση του βιβλίου.

Δ. Συνεργασία εκπαιδευτικών και στελεχών εκπαίδευσης

α. Οι εκπαιδευτικοί της σχολικής μονάδας είχαμε επικοινωνία σε καθημερινή βάση, με ανταλλαγή απόψεων, με διαφωνίες σε επιμέρους θέματα αλλά και συμφωνία μετά από συζήτηση.

β. Η συνεργασία με τη Σχολική Σύμβουλο κ. Νίκη Δεληκανάκη, σε επίπεδο παιδαγωγικής καθοδήγησης, ήταν συνεχής σε όλη τη διάρκεια εξέλιξης του σχεδίου εργασίας. Τέλος αναφέρουμε και την επίσκεψη στο Νηπ/γείο μας του Προϊσταμένου Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Α/θμιας Εκπ/σης Περιφέρειας Κρήτης κ. Ιωάννη Νταγκουνάκη.

ΘΕΜΑ: «Τα πουλιά»**6ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ****Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Μαρκάκη Μαρία - Ξανθάκη Σοφία****1η Φάση: Προβληματισμός - Σχεδιασμός**

Το σχέδιο εργασίας με θέμα τα πουλιά υλοποιήθηκε στο 6ο Ολοήμερο Νηπιαγωγείο Αγίου Νικολάου. Ξεκίνησε την Παρασκευή 4 Οκτωβρίου 2002, παγκόσμια ημέρα προστασίας των ζώων. Την ημέρα εκείνη μια μητέρα έφερε στο νηπιαγωγείο ένα καναρίνι στο κλουβί για το οποίο τα παιδιά έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον. Άρχισαν να το παρατηρούν και να εκφράζουν τις εμπειρίες τους σχετικά με τα πουλιά. Μετά το Σαββατοκύριακο, το ενδιαφέρον των παιδιών για το καναρίνι μας παρέμεινε ζωνρό. Οι ερωτήσεις επίσης και οι απορίες τους γι' αυτό αλλά γενικότερα και για τα διάφορα πουλιά αρκετές. Έτσι, μετά από μερικές συζητήσεις μαζί τους, καταγράψαμε τις γνώσεις, τις εμπειρίες και τα βιώματά τους σχετικά με τα πουλιά σε ένα ιστόγραμμα. Την επόμενη εβδομάδα, συγκεντρώσαμε τους γονείς και τους ενημερώσαμε για την πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος της Ευέλικτης Ζώνης στο νηπιαγωγείο μας, στο πλαίσιο της οποίας υλοποιήθηκε το συγκεκριμένο σχέδιο εργασίας και τους ζητήσαμε την υποστήριξή τους.

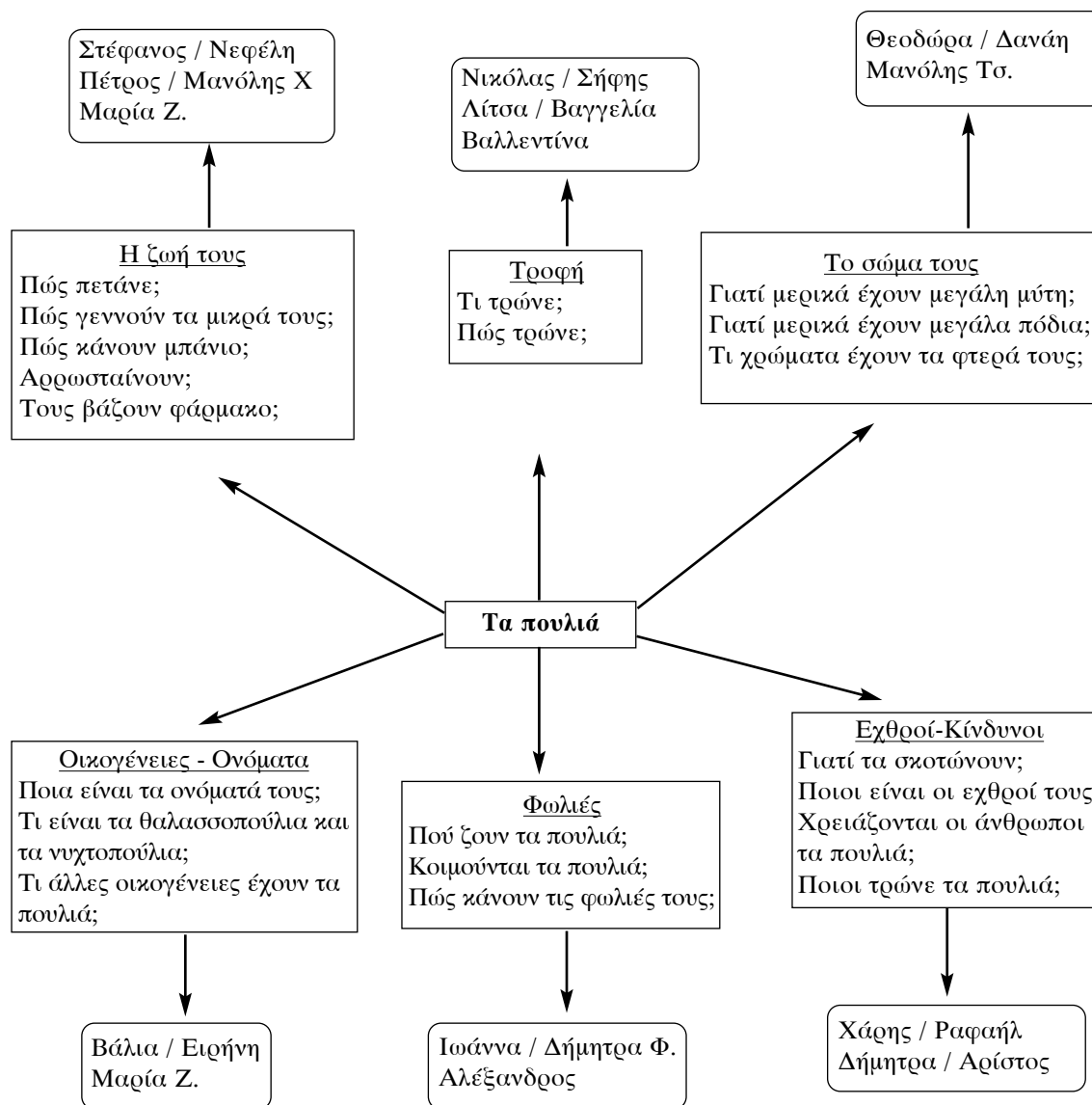
Όταν, κατόπιν, ρωτήσαμε τα παιδιά αν θα ήθελαν να μάθουν περισσότερα για τα πουλιά, διατύπωσαν αρκετές ερωτήσεις που τις γράψαμε σε χαρτί του μέτρου, κάνοντας ένα ιστόγραμμα. Οι ερωτήσεις ήταν:

Τι τρώνε; Πώς τρώνε; Πώς πετάνε; Πώς γεννούν τα μικρά τους; Πώς κάνουν μπάνιο; Αρρωσταίνουν; Τους βάζουν φάρμακο; Γιατί μερικά έχουν μεγάλη μύτη; Γιατί μερικά έχουν μεγάλα πόδια; Τι χρώματα έχουν τα φτερά τους; Ποια είναι τα ονόματά τους; Τι είναι τα θαλασσοπούλια και τα νυχτοπούλια; Τι οικογένειες έχουν τα πουλιά; Πού ζουν τα πουλιά; Κοιμούνται τα πουλιά; Πώς κάνουν τις φωλιές τους; Γιατί τα σκοτώνουν; Ποιοι είναι οι εχθροί τους; Χρειάζονται οι άνθρωποι τα πουλιά; Ποιοι τρώνε τα πουλιά;

Όταν, επίσης, τους ρωτήσαμε από πού θα μπορούσαμε να πάρουμε πληροφορίες για όλα αυτά που θέλουν να μάθουν, έκαναν τις παρακάτω προτάσεις:

- Από τη μαμά και το μπαμπά.
- Να επισκεφτούμε το μαγαζί που πουλάει πουλιά.
- Να καλέσουμε τον κτηνίατρο.
- Να πάμε στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας στο Ηράκλειο.
- Να φέρουμε βιβλία και φωτογραφίες με πουλιά.
- Να δανειστούμε βιβλία από τη δανειστική βιβλιοθήκη της πόλης μας.
- Να φτιάξουμε μια γωνιά όπου θα βάλουμε το κλουβί με το καναρίνι αλλά και ό,τι άλλο σχετικό με τα πουλιά.

Την άλλη μέρα, διαβάσαμε πάλι τις ερωτήσεις, κατόπιν τις ομαδοποιήσαμε και μετά χωριστήκαμε σε ομάδες, με βάση τις προτιμήσεις τους.

Καθορίσαμε, επίσης, τα μέρη που θα επισκεπτόμασταν και τα πρόσωπα που θα καλούσαμε στο σχολείο μας. Τα ίδια τα παιδιά, όταν τα ρωτήσαμε από πού θα μπορούσαμε να πάρουμε πληροφορίες για όλα αυτά, πρότειναν τα παρακάτω:

- Από τη μαμά και το μπαμπά.
- Να επισκεφτούμε το μαγαζί που πουλάει πουλιά.
- Να καλέσουμε το κτηνίατρο.
- Να πάμε στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Ηρακλείου.
- Να φέρουμε βιβλία και φωτογραφίες με πουλιά.
- Να δανειστούμε βιβλία από τη δανειστική βιβλιοθήκη της πόλης μας.
- Να φτιάξουμε μια γωνιά που να βάλουμε το κλουβί με το πουλί αλλά και ότι άλλο είναι σχετικό με τα πουλιά.

2η Φάση: Διεξαγωγή δραστηριοτήτων

Στις ομάδες εργασίας πήραν μέρος και τα είκοσι τρία παιδιά του τμήματος, δεκαεννιά νήπια και τέσσερα προνήπια. Σχηματίστηκαν και εργάστηκαν έξι ομάδες. Η επεξεργασία του σχεδίου εργασίας διήρκεσε τέσσερις μήνες, από τις αρχές Ο-

κτωβρίου μέχρι τα τέλη Ιανουαρίου. Η Β' φάση ξεκίνησε με την παρακολούθηση της ταινίας - ντοκυμαντέρ «Τα ταξιδιάρικα πουλιά» που εκείνο το διάστημα, συμπωματικά, προβάλλονταν στο δημοτικό κινηματογράφο της πόλης μας. Κρίναμε απαραίτητο, αν και δεν ήταν στον προγραμματισμό μας, να παρακολουθήσουμε αυτήν την ταινία.

Η επόμενη δραστηριότητα που πραγματοποιήσαμε, ήταν η επίσκεψη στο μαγαζί της πόλης μας που πουλούσε πουλιά. Τα παιδιά, με την υποστήριξη μας, ετοίμασαν τις ερωτήσεις που θα έκαναν. Στο χώρο του μαγαζιού κατέγραψαν ό,τι είδαν και άκουσαν, με τη ζωγραφική και το σχέδιο, τη φωτογραφική μηχανή και το μαγνητόφωνο.

Αρχές Νοεμβρίου πραγματοποιήσαμε την επίσκεψή μας στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Ηρακλείου. Η επίσκεψη έγινε με τη συμμετοχή και των γονέων. Εντύπωση προκάλεσε σε όλους το ό,τι τα παιδιά, όταν συζήτησαν με τον υπεύθυνο του Μουσείου, θυμούνταν με κάθε λεπτομέρεια τις ερωτήσεις που είχαν προετοιμάσει στο νηπιαγωγείο. Η επίσκεψή μας στο μουσείο καταγράφηκε, επίσης, με τη ζωγραφική και το σχέδιο, τη φωτογραφική μηχανή, το μαγνητόφωνο και τις σημειώσεις των γονέων.

Στο μεταξύ η «Γωνιά για τα πουλιά», που είχαμε δημιουργήσει στην τάξη μας, όπως είχαν προτείνει τα παιδιά, εμπλουτίζονταν συνεχώς με νέα υλικά που συγκεντρώνονταν στο νηπιαγωγείο: έντυπα, βιβλία γνώσεων, περιοδικά, εικόνες πουλιών, βιντεοταινίες, κασέτες με τραγούδια.

Μετά από αρκετές ημέρες, και αφού συνεχώς ανατρέχαμε και αξιοποιούσαμε το υλικό της γωνιάς για τα πουλιά, η ομάδα που είχε αναλάβει να ασχοληθεί με την τροφή των πουλιών, μετά από συζήτηση, αποφάσισε να κάνει ένα κολάζ για να παρουσιάσει στους υπόλοιπους τις πληροφορίες που είχε. Ετοίμασαν μια ανακοίνωση προς τους γονείς, με την οποία ζητούσαν βοήθεια για τη συγκέντρωση των σπόρων που θα χρειάζονταν για να το κατασκευάσουν. Την έβαλαν στη γωνιά για τα πουλιά και το μεσημέρι, πριν φύγουν, κάλεσαν τους γονείς τους να διαβάσουν την ανακοίνωση.

Κάποια άλλη ημέρα, από αυτές που είχαμε καθορίσει να ασχολούμαστε με το σχέδιο εργασίας, τα παιδιά ζήτησαν να ακούσουν ξανά την κασέτα όπου είχαμε μαγνητοφωνήσει τον υπεύθυνο του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας την ώρα που μας ξενάγούσε. Η ακρόαση της κασέτας ήταν το ερέθισμα ώστε η ομάδα που είχε αναλάβει να ασχοληθεί με τις οικογένειες-ονόματα των πουλιών, να αποφασίσει να συνθέσει ένα ποίημα, με το οποίο θα παρουσίαζε στην υπόλοιπη τάξη ό,τι είχε μάθει.

Ένα πρωί, κάποιο παιδί έφερε στο νηπιαγωγείο μια φωλιά που είχε μέσα πουλάκια. Τα παιδιά έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον και την περιεργάζονταν. Έκαναν διάφορα σχόλια όπως: «Δεν είναι αληθινή φωλιά», «Τα πουλάκια είναι ψεύτικα», «Δεν είναι φτιαγμένη όπως την φτιάχνουν τα πουλιά» κ.λ.π.. Ζητήσαμε, τότε, από την ομάδα που είχε αναλάβει τις φωλιές των πουλιών να συγκεντρωθεί σε μια γωνιά και ακολούθησε συζήτηση. Στη διάρκεια της συζήτησης τα παιδιά αποφάσισαν να κατασκευάσουν φωλιές πουλιών με πηλό και μικρές πέτρες που μάζεψαν από την αυλή του νηπιαγωγείου.

Μετά από μερικές ημέρες, η ομάδα που είχε αναλάβει να ασχοληθεί με το σώμα των πουλιών, συγκεντρώθηκε στη γωνιά για τα πουλιά. Παρατηρούσαν ένα πίνακα αναφοράς των πουλιών και συζητούσαν, όταν τους πλησιάσαμε. Στη συνάντηση αυτή αποφασίστηκε να κάνουν μια αφίσα με την οποία θα παρουσίαζαν τις πληροφορίες που είχαν, ομαδοποιώντας τα πουλιά που γνώρισαν ανάλογα με τα χαρακτηριστικά που έχουν τα πόδια και οι μύτες τους.

Στο διάστημα επεξεργασίας του σχεδίου, παρατηρώντας τα βιβλία που είχαμε συγκεντρώσει στη γωνιά των πουλιών, τα παιδιά εντόπισαν τις στρουθοκαμήλους που τους έκαναν μεγάλη εντύπωση. Μάλιστα ένα παιδί ήξερε κάποιο μέρος που είχε στρουθοκαμήλους και πρότεινε να το επισκεφτούμε. Έτσι προγραμματίσαμε

και πραγματοποιήσαμε επίσκεψη στο χώρο που εκτρέφονταν οι στρουθοκάμηλοι. Η επίσκεψη στο εκτροφείο έγινε με όλο το τμήμα του νηπιαγωγείου. Ετοιμάσαν τις ερωτήσεις τους, τις ζωγράρισαν και τις κρατούσαν στο χώρο της επίσκεψης. Οι ερωτήσεις ετοιμάστηκαν από τα παιδιά όλων των ομάδων. Δημιουργήθηκε όμως μια νέα ομάδα που θα ήταν υπεύθυνη για να τις υποβάλλει. Οι ζωγραφιές των παιδιών που ακολούθησαν ως καταγραφή όσων είδαν και άκουσαν, ήταν εκπληκτικές. Φάνηκε πόσο τα ενθουσίασε η επίσκεψη αυτή και τα μεγαλόσωμα πουλιά. Άκουσαν, δε, με ιδιαίτερη προσοχή τις πληροφορίες και για αρκετές ημέρες μετά κουβέντιαζαν για τις στρουθοκάμηλους.

Στο μεταξύ, τα παιδιά της ομάδας για τη ζωή των πουλιών, αναρωτιόνταν πότε θα καλέσουμε τον κτηνίατρο για να μάθουν περισσότερα. Σκέφτηκαν, λοιπόν, να ετοιμάσουν μια πρόσκληση για να τον καλέσουν στο νηπιαγωγείο, αφού πρώτα προβληματίστηκαν αν πρέπει να στείλουν γράμμα ή πρόσκληση. Στο τέλος κατάλαβαν πως, όπως και η φίλη τους η Νεφέλη από το νηπιαγωγείο μας, τους έδωσε πρόσκληση για τη γιορτή των γενεθλίων της που είχε λίγα λόγια, τέτοια πρόσκληση θα έστελναν και στον κτηνίατρο. Κατόπιν ετοιμάσαν τις ερωτήσεις που θα του έκαναν την ημέρα της επίσκεψης. Κάποιο παιδί είπε πως πρέπει να τον ευχαριστήσουν στο τέλος. Έτσι αποφάσισαν να φτιάξουν ένα δώρο με ζωγραφιές όλων των παιδιών για να του τις δώσουν. Την ημέρα της επίσκεψης, τα παιδιά άκουγαν τον κτηνίατρο με πολύ ενδιαφέρον.

Την επόμενη ημέρα, η ομάδα που είχε αναλάβει τους εχθρούς-κινδύνους των πουλιών, αποφάσισε πως μπορούσε να εργαστεί για να ετοιμάσει να παρουσιάσει στην υπόλοιπη τάξη τις πληροφορίες που είχε συλλέξει. Για την παρουσίαση έκανε ένα πίνακα αντιστοίχισης πουλιών και εχθρών-κινδύνων με τη ζωγραφική.

Μετά την επίσκεψή μας στο εκτροφείο στρουθοκάμηλων, τα παιδιά συνέχιζαν να παρατηρούν, με αμείωτο ενδιαφέρον, τα βιβλία με τα πουλιά που είχαμε στο σχολείο. Οι στρουθοκάμηλοι, όμως, τους είχαν εντυπωσιάσει τόσο πολύ που πρότειναν να φτιάξουμε και στο σχολείο ένα πουλί που να μοιάζει στους στρουθοκάμηλους. Ένα παιδί από την ομάδα της ζωής των πουλιών είπε: «Κυρία εμείς να το φτιάξουμε που δεν έχουμε φτιάξει τίποτα ακόμη». Μετά από συζήτηση ανάμεσα στα μέλη της ομάδας, συμφώνησαν να ασχοληθούν με αυτήν την κατασκευή και ό,τι πληροφορίες είχαν για τη ζωή των πουλιών να τις γράψουν με τη βοήθειά μας και να τις διαβάσουμε εμείς οι νηπιαγωγοί την ημέρα της παρουσίασης. Έτσι, διαλέγοντας διάφορα υλικά από την αποθήκη του σχολείου μας, κατασκεύασαν, όχι και τόσο εύκολα, μια εντυπωσιακή στρουθοκάμηλο.

Στη διάρκεια επεξεργασίας του σχεδίου εργασίας, προέκυψαν από τις προτάσεις των παιδιών και χωρίς να έχουν προγραμματιστεί από εμάς τις νηπιαγωγούς και πολλές άλλες δραστηριότητες, όπως:

- Πάνω σε χάρτη της Ελλάδας σημειώσαμε το ταξίδι των πουλιών από το βορρά προς το νότο και από τα μέρη που περνάνε.
- Φτιάξαμε ένα βιβλίο με μαντινάδες μόνο για τα πουλιά.
- Κάναμε την ταυτότητα του καναρινιού μας με τα χαρακτηριστικά του.
- Γράψαμε μια λίστα με σύνθετες λέξεις σχετικές με τα πουλιά.: θαλασσοπούλια, υδρόβια, υγρότοποι, αρπακτικά, νυχτοπούλια, ασημόγλαρος, γυπαετός, θαλασσοετός, νανόμπουφος, χοντρομούτης.
- Κατασκευάσαμε έναν πίνακα αντιστοίχισης μητέρων και παιδιών πουλιών.
- Ταξινομήσαμε τα διάφορα πουλιά που τα παιδιά έβλεπαν στα βιβλία ανάλογα με το μέρος που ζούσαν.
- Δραματοποιήσαμε παραμύθια που τα παιδιά έφεραν και τα διαβάσαμε.

3η Φάση: Ολοκλήρωση του σχεδίου εργασίας - Παρουσίαση - Αξιολόγηση

Οι εργασίες είχαν ολοκληρωθεί πια και οι ομάδες τις παρουσίασαν στην υπό-

λοιπη τάξη. Μετά τη χριστουγεννιάτικη γιορτή μας, αποφασίσαμε, επίσης, να παρουσιάσουμε στους γονείς όλες τις εργασίες και τις δραστηριότητες που είχαν πραγματοποιηθεί στη διάρκεια του σχεδίου εργασίας. Η παρουσίαση έγινε την παραμονή των Τριών Ιεραρχών. Η αίθουσα του νηπιαγωγείου μετατράπηκε σε εκθετήριο των εργασιών και τα ίδια τα παιδιά έγιναν οι ξεναγοί των γονιών τους. Μοιράστηκε στους γονείς ένας οδηγός ξενάγησης με ερωτήσεις που θα μπορούσαν να τους κάνουν την ώρα της ξενάγησης. Τα παιδιά ένιωσαν μεγάλη ικανοποίηση που ανέλαβαν ένα τέτοιο σημαντικό ρόλο. Μετά την παρουσίαση του σχεδίου, επιχειρήσαμε μια αξιολόγηση των διαδικασιών και στρατηγικών που ακολούθηθηκαν κατά τη διάρκειά του, των δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν από τα παιδιά και των δυσκολιών που αντιμετώπισαν.

Αξιολογώντας τη μάθηση μέσω των σχεδίων εργασίας, σε σχέση με το αναλυτικό μας πρόγραμμα, το συγκεκριμένο σχέδιο εργασίας έδωσε τη δυνατότητα στα παιδιά να ασχοληθούν με τη γλώσσα, με μαθηματικές έννοιες, με δραστηριότητες του αισθητικού τομέα, με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον. Η βιωματική και ομαδοσυνεργατική μάθηση έδωσε τη δυνατότητα σε όλα τα παιδιά να αναλάβουν πρωτοβουλίες και να πάρουν μέρος στη δράση, αξιοποιώντας τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντά τους. Να συνεργαστούν και να μοιραστούν ευθύνες και ιδέες. Να αναλάβουν πρωτοβουλίες, να κάνουν επιλογές και να πάρουν αποφάσεις ύστερα από την αντιπαράθεση των απόψεων και των ιδεών τους. Να αναζητήσουν την επίλυση προβληματικών καταστάσεων και να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη. Θα θέλαμε να τονίσουμε πως τους ενθουσίασε η χρήση άλλων πηγών πληροφόρησης και οι διάφορες επισκέψεις έξω από το σχολείο προκειμένου να δώσουν λύση στους προβληματισμούς τους. Μας κατέπληξε η ποικιλία των λύσεων που έβρισκαν και η επιλογή της καλύτερης, αφού απέκλειαν τις άλλες, ύστερα από συζήτηση.

Βιβλιογραφία

- Βαϊνά, Μ., «Μέθοδος project (σχέδιο δράσης): μια πρόκληση για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα», περιοδικό «Νέα Παιδεία», τεύχος 80 (1996) σελ. 77-88.
- Bredekamp, S., Copple, C., Καινοτομίες στην Προσχολική Εκπαίδευση. Αναπτυξιακά κατάλληλες πρακτικές στα προσχολικά προγράμματα, Αθήνα, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 1998.
- Edwards, C., Candini, L., Forman, G., (μετ. Ε. Κουτσουβάνου), *Reggio Emilia: Οι χίλιες γλώσσες των παιδιών*, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, 2001.
- Frey, K., Η «Μέθοδος Project», Αθήνα, εκδ. Αδελφοί Κυριακίδη, 1987.
- Harris Helm J., Katz, L., Μέθοδος project και Προσχολική εκπαίδευση, (επιμ. εισ. Χρυσοφίδης, Κ., & Κουτσουβάνου Ε.), Μεταίχμιο, Αθήνα, 2002.
- Θεοφιλίδης Χρήστος, Η τέχνη των ερωτήσεων, Αθήνα, εκδ. Γρηγόρης, 1988.
- Θεοφιλίδης Χρήστος, Διαθεματική προσέγγιση της διδασκαλίας, Αθήνα, εκδ. Γρηγόρης, 1997.
- Katz, L., Chard, S., *Engaging Children's Minds: The Project approach*, εκδ. Ablex, 1987.
- Ματσαγγούρας, Η., Η Διαθεματικότητα στη σχολική γνώση, Γρηγόρης, Αθήνα, 2002.
- Ντολιοπούλου, Ε., Σύγχρονες Τάξεις της Προσχολικής Αγωγής, Αθήνα, εκδ. Τυπωθήτω, 1999.
- Σερλέτη, Ε., Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στα σχέδια εργασίας, στο Σύγχρονο Νηπιαγωγείο, τευχ. 32, Μάρτ.- Απρ. 2003.
- ΥΠ.Ε.Π.Θ.- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Διαθεματικό υλικό για την Ευέλικτη ζώνη, Α΄-Β΄ τάξεις του Δημοτικού Σχολείου, Αθήνα, 2001.
- Χρυσοφίδης, Κ., Βιωματική - Επικοινωνιακή Διδασκαλία, Αθήνα, εκδ. Gutenberg, 1998.

ΘΕΜΑ: «Τα παιδιά παίζει»**2/ΘΕΣΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΣΤΕΡΝΩΝ ΧΑΝΙΩΝ****Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Χριστίνη Τζομπανάκη**

Το πρόγραμμα «Τα παιδιά παίζει» πραγματοποιήθηκε με τα 20 παιδιά του τμήματος νηπίων, ηλικίας 5-6 χρονών, κατά το σχολικό έτος 2002-2003.

Για την υλοποίησή του εφαρμόστηκε η μέθοδος του Σχεδίου Εργασίας-Project και εντάχθηκε στο Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας της Δ/σης Πρωτ/θμιας Εκπ/σης Ν. Χανίων.

Σκοπός και στόχοι του προγράμματος ήταν:

- Να γνωρίσουν τα παιδιά την αξία του χειροποίητου, αυτοσχέδιου, μη διαφημιζόμενου παιχνιδιού.
- Να κοινωνικοποιηθούν, να ψυχαγωγηθούν και να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες μέσω του παιχνιδιού.
- Να νοιώσουν τη χαρά της δημιουργίας φτιάχνοντας τα δικά τους παιχνίδια, αυτοσχεδιάζοντας.
- Να κάνουν συγκρίσεις, ταξινομήσεις, απαριθμήσεις παιχνιδιών, υλικών και παικτών.
- Να ερευνήσουν και να επεξεργαστούν δεδομένα.
- Να μάθουν να σέβονται τους κανόνες που διέπουν τα παίξιμο των παιχνιδιών.
- Να κατανοήσουν τη σημασία της προσοχής και της φροντίδας των παιχνιδιών.
- Να γνωρίσουν παιχνίδια παλιότερων εποχών και άλλων λαών.

Αφορμή:

Η αφορμή πάρθηκε από ένα αντικείμενο κρεμασμένο από το ταβάνι, που τοποθετήθηκε εκεί πριν να φτάσουν τα παιδιά στο σχολείο. Ήταν καλυμμένο κι εκείνα άρχισαν να κάνουν συζητήσεις και να θέτουν ερωτήματα για το πιθανό αντικείμενο που είναι κρυμμένο. Όταν μετά από λίγο έγινε η «αποκάλυψη» του αντικειμένου είπαν πως είναι φτιαγμένο από πηλό και πως μοιάζει με την Αθηνά και το Φοίβο, τις δύο μασκότες των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας, το 2004. Είπαμε πως αυτή η κούκλα ήταν παιχνίδι των παιδιών στα αρχαία χρόνια, τότε που τα παιχνίδια φτιαχνόταν από πηλό. Έπειτα μιλήσαμε για τα παιχνίδια στα πιο παλιά χρόνια συγκρίνοντάς τα με τα σημερινά παιχνίδια. Στη συνέχεια τέθηκε το ερώτημα αν θέλουν τα παιδιά να μάθουμε περισσότερα πράγματα σχετικά με τα παιχνίδια κι εκείνα απάντησαν θετικά.

Ανίχνευση ιδεών:

Χρησιμοποιήσαμε τη ζωγραφική και τη συζήτηση ως μέσω ανίχνευσης γνώσεων. Οι γνώσεις τους καταγράφηκαν σε χαρτί του μέτρου, που ήταν τοποθετημένο στον τοίχο. Τα παιδιά πρόσεχαν αν καταγράφονταν όλα όσα είπαν.

Ομαδοποίηση -Διάγραμμα:

Κάθε λέξη στο χαρτί του μέτρου υπογραμμιζόταν με διαφορετικό χρώμα μαρκαδόρου ανάλογα με την ομάδα στην οποία ανήκε. Η αντίστοιχη ομάδα στο διάγραμμα σημειωνόταν με ίδιο χρώμα για να αναγνωρίζεται εύκολα από τα παιδιά.

Συγκρότηση ομάδων:

Τα παιδιά ανάλογα με τις επιθυμίες τους χωρίστηκαν σε ομάδες εργασίας, οι οποίες ήταν:

- ✓ Κούκλα-Κουκλόσπιτο-Μουσείο Κούκλας
- ✓ Αρχαία-Παλιά-Σύγχρονα παιχνίδια.
- ✓ Ξύλινα-Χάρτινα παιχνίδια.
- ✓ Πήλινα παιχνίδια
- ✓ Χριστουγεννιάτικα δώρα (παιχνίδια στα παιδιά)-Συμβουλές για τα παιχνίδια μας
- ✓ Ομαδικά παιχνίδια μέσα κι έξω από το σπίτι
- ✓ Κατάστημα παιχνιδιών-Διαφήμιση
- ✓ Παιχνίδια από άλλες χώρες

Δημιουργία γωνίας για τα παιχνίδια μας με την ονομασία «Μουσείο Παιχνιδιών»:

Αλλάξαμε τη διαρρύθμιση της τάξης και φτιάξαμε τη γωνιά των παιχνιδιών μας με τη μορφή «μουσείου παιχνιδιών», με τις ιδέες και τη βοήθεια των παιδιών.

Παρουσίαση εργασίας ομάδων

Ξύλινα - Χάρτινα παιχνίδια
 Κατάστημα παιχνιδιών - Διαφήμιση
 Αρχαία - Παλιά - Σύγχρονα παιχνίδια
 Κούκλα - Κουκλόσπιτο - Μουσείο κούκλας
 Χριστούγεννα - Συμβουλές για τα παιχνίδια μας
 Πήλινα παιχνίδια
 Παιχνίδια από άλλες χώρες
 Ομαδικά παιχνίδια μέσα και έξω από το σπίτι

Σύσκεψη ομάδων για το πως θα γίνει η παρουσίαση του υλικού στο κοινό (Α΄ μέρος):

Οι δραστηριότητες που αποφασίσαμε να κάνουμε είναι οι εξής:

- Πώς έπαιζαν οι αρχαίοι
- Παιχνίδι γραφής και ανάγνωσης με κάρτες
- «Στάλομ με τη μύτη»
- Καινούρια και ... παλιά παιχνίδια στο σχολείο
 Διασκεδάσαμε με διάφορα παιχνίδια και γεμίσαμε τις ώρες των διαλειμμάτων μας με τα καινούρια μας παιχνίδια: **ντόμινο, «να μείνει στο τρύπιο το καμίνι...», μήλα, κοροΐδο, μικρή Ελένη, σκάκι, «λακκούβες με ψείρες».** Παίξαμε και **ομαδικά παιχνίδια των παιδιών στην Αρχαία Ελλάδα, καθώς και αστραγάλους.**
- Παίξαμε επίσης τα αγαπημένα μας παιχνίδια: τη «**Συμφωνία των Παιχνιδιών**» χρησιμοποιώντας το δικό μας «Μουσείο Παιχνιδιών» και **χορέψαμε σαν τα παιχνίδια** υπό τους ήχους του «Jeux d' Enfants», του Bizet αργά, γρήγορα, καλπάζοντας.
- Συμβουλές για τη διατήρηση της καλής κατάστασης των παιχνιδιών μας
- Δημιουργία ατομικού υπολογιστή
- Τι μας αρέσει στα παλιά και τι στα σύγχρονα παιχνίδια
- Ένα παραμύθι - μια αληθινή ιστορία, από τη Γαλλία (δραστηριότητα εκτός προγραμματισμού)
- Παιχνίδια με πηλό
- Διαφημίσεις παιχνιδιών
- Ποια παιχνίδια μας αρέσουν περισσότερο

- Ύγγα
- Παιχνίδια και Κούκλες - Παράσταση Κουκλοθέατρου
- τα παιδιά κατασκεύασαν παιχνίδια
- Καταγραφή παιχνιδιών που πουλάνε τα καταστήματα του χωριού μας
- Καλαθάκια - Αβγοδρομίες
- Αγώνες δρόμου με ... πούπουλα (δραστηριότητα εκτός προγραμματισμού)
- Επίσκεψη του κ. Φάνη Αμπελικάκη στο σχολείο μας

Ο κ. Φάνης Αμπελικάκης, παππούς του μαθητή μας Φίλιππου Καζάκου, επισκέφθηκε το σχολείο μας, ύστερα από πρόσκλησή μας, για να μας δείξει πώς έφτιαχνε το πατίνι του όταν ήταν μικρός.

Σύσκεψη ομάδων για το πως θα γίνει η παρουσίαση του υλικού στο κοινό (Β' μέρος) Κατανομή αρμοδιοτήτων

Γιορτή - Παρουσίαση

Η γιορτή πραγματοποιήθηκε στο χώρο του σχολείου. Οι ομάδες ανέλαβαν ρόλους και το πρόγραμμα τηρήθηκε. Υποδέχτηκαν τους καλεσμένους μας και τους ξενάγησαν στην έκθεση υλικού και φωτογραφίας που είχαμε οργανώσει. Οι ομάδες παρουσίασαν την εργασία τους, έγινε προβολή σλάιτς από τις δραστηριότητές μας και στο τέλος τα παιδιά ζήτησαν από τους γονείς τους να παίξουν μαζί τους: **τις κάρτες γραφής και ανάγνωσης, «σλάλομ» με τη μύτη, αβγοδρομίες, αγώνες με πούπουλα, μήλα, κορόιδο, τσουβαλοδρομίες, «να μείνει στο τρύπιο το καμίνι...», χαλασμένο τηλέφωνο** και τέλος **να δοκιμάσουν τις ικανότητές τους στο... πατίνι.**

Αξιολόγηση

Το πρόγραμμα «**Τα παιδιά παίζει**» σκοπό είχε να φέρει τα παιδιά κοντά στον κόσμο των παιχνιδιών, όχι όμως αυτών που γνωρίζουν από την τηλεόραση ή τα καταστήματα.

Στην υλοποίησή του δε συναντήσαμε δυσκολίες. Ο συντονισμός των ομάδων έγινε χωρίς δυσκολία. Το πρόγραμμα αυτό διήρκεσε 3 μήνες.

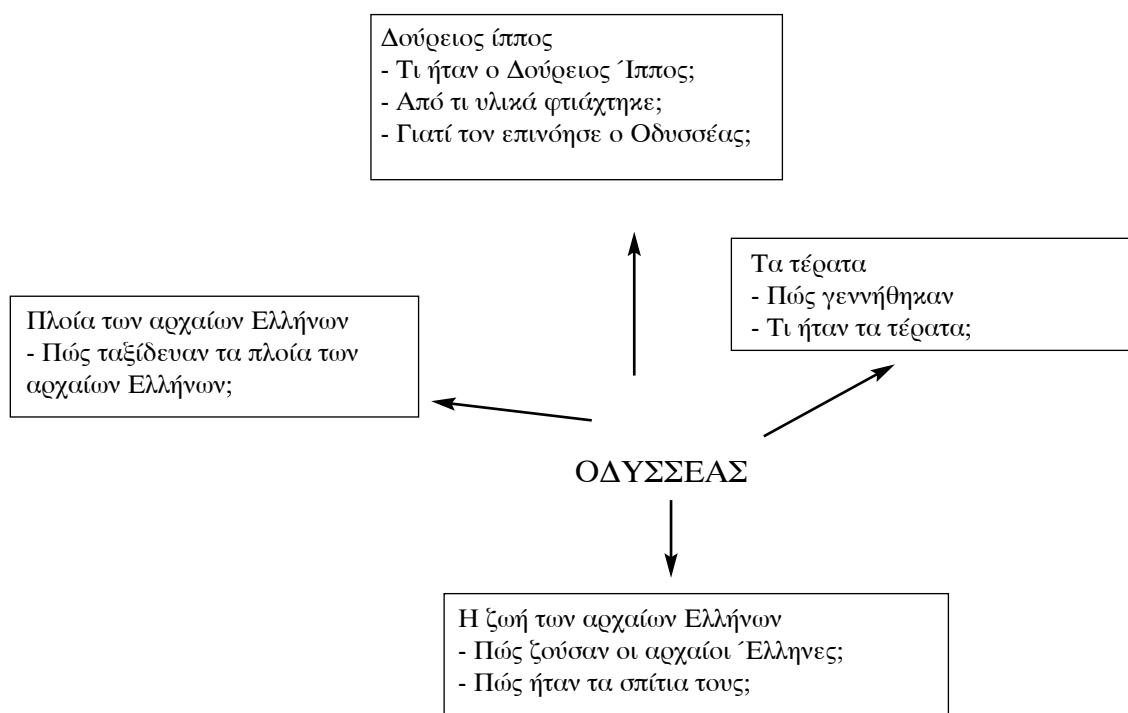
Τα παιδιά ήταν περήφανα. Δημιούργησαν τα παιχνίδια τους, συνεδρίασαν για να πάρουν αποφάσεις, συνεργάστηκαν για να ερευνήσουν ένα θέμα και έβγαλαν συμπεράσματα ολοκληρώνοντας τη μελέτη τους.

ΘΕΜΑ: «Οδυσσέας, ο βασιλιάς της Ιθάκης»
3ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Αντωνιάδου Αθηνά

1η Φάση: Προβληματισμός - Σχεδιασμός εργασίας

Ξεκινήσαμε το σχέδιο εργασίας απρόσμενα, τις πρώτες κιόλας μέρες του Σεπτέμβρη, όταν ακόμη ένας μαθητής, ο Οδυσσέας, προστέθηκε στην παρέα της τάξης μας. Μετά από τις πρώτες συζητήσεις, που έδωσαν την ευκαιρία στα παιδιά να εκφράσουν τις εμπειρίες και τις γνώσεις τους για τον Οδυσσέα, το βασιλιά της Ιθάκης, τα νήπια διατύπωσαν ερωτήσεις σχετικές με τι άλλο θα ήθελαν να μάθουν γι' αυτόν και τις καταγράψαμε. Κάποιες από τις ερωτήσεις απαντήθηκαν επί τόπου, από τη συζήτηση των νηπίων, αλλά διαπιστώσαμε πως για να απαντήσουμε στις άλλες χρειαζόμαστε υλικό και έρευνα έξω από το σχολείο. Αποφασίσαμε, λοιπόν, να «περιπλανηθούμε» στα χρόνια του «Οδυσσέα», να ταξιδέψουμε μαζί του, να τον γνωρίσουμε καλύτερα, να ζήσουμε τις περιπέτειές του, να «κλέψουμε» λίγη από τη σοφία του.

Υποθέματα του σχεδίου με τις ερωτήσεις προς διερεύνηση

Πηγές πληροφόρησης - Έρευνας

- Βιβλία, κασέτες, εικόνες, ιστορίες και διηγήσεις από γονείς
- Κασέτα με την παράσταση της Εθνικής Λυρικής Σκηνής
- Επισκέψεις με τους γονείς στο λιμάνι της πόλης
- Επίσκεψη στο Αρχαιολογικό μουσείο
- Υλικό από το Ναυτικό Μουσείο Κρήτης στα Χανιά, στο οποίο στάλθηκε επιστολή από τα παιδιά.

2η Φάση: Διεξαγωγή δραστηριοτήτων

Οι ομάδες εργασίας, προκειμένου να καταγράψουν και να παρουσιάσουν

στους υπόλοιπους, όσα πληροφορήθηκαν, ανακάλυψαν, βίωσαν και έμαθαν, αποφασίζουν να κάνουν τις παρακάτω εργασίες.

Τα παιδιά της Α΄ ομάδας: Δούρειος Ίππος

- Ζωγραφίζουν έναν τεράστιο Δούρειο Ίππο, χωρίς να ξεχάσουν στο τέλος τις τρύπες για το φως.

Τα παιδιά της Β΄ ομάδας: Η ζωή των αρχαίων Ελλήνων

- Ζωγραφίζουν διάφορες σκηνές από τη ζωή των αρχαίων Ελλήνων.
- Κατασκευάζουν με το οικοδομικό υλικό και τα τούβλα σπίτια και παλάτια.
- Αναπαριστούν, παίζοντας, διάφορες σκηνές, όπως τους αγώνες των μνηστήρων και το παλάτι της Κίρκης.
- Κατασκευάζουν με πλαστελίνη και πηλό σκεύη - αγγεία - πιθάρια και κάνουν αγγειογραφίες χρησιμοποιώντας οδοντογλυφίδες
- Κατασκευάζουν με χαρτόκουτα και υφάσματα το παλάτι του Οδυσσέα και παίζουν στο κουκλοθέατρο τη σκηνή του διαγωνισμού των μνηστήρων για την επιλογή τους από την Πηνελόπη.

Τα παιδιά της Γ΄ ομάδας: Τα τέρατα

- Δραματοποιούν ιστορίες, όπως:
 - ✓ Ο Οδυσσέας στη Σκύλα και στη Χάρυβδη
 - ✓ Ο Οδυσσέας στις Σειρήνες
 - ✓ Ο Οδυσσέας στο νησί του Ήλιου
 - ✓ Ο Οδυσσέας στο νησί του Κύκλωπα
 - ✓ Ο Οδυσσέας στον Άδη
 - ✓ Ο Οδυσσέας στην Κίρκη
 - ✓ Ο Οδυσσέας σε φανταστικά νησιά με φανταστικά τέρατα - δράκους - κινδύνους
- Ζωγραφίζουν πολλές σκηνές με τέρατα.
- Δημιουργούν ένα μικρό κινητό κουκλοθέατρο για να παίξουν τον Οδυσσέα στο νησί του Κύκλωπα και κατασκευάζουν τις κούκλες για την παράσταση.

Τα παιδιά της Δ΄ ομάδας: Τα πλοία των αρχαίων Ελλήνων

- «Συνθέτουν» το τραγούδι των συντρόφων του Οδυσσέα.
- Κατασκευάζουν ένα χάρτη για τις ανάγκες της δραματοποίησης μιας ιστορίας που επινόησαν: «Επίσκεψη σε ένα μαγικό νησί».
- Παρατηρούν το υλικό κατασκευής των καραβιών και πειραματίζονται με την άνωση.
- Κατασκευάζουν καράβια με διαφορετικά υλικά:
 - ✓ Καράβια με υφάσματα
 - ✓ Καράβια με χαρτόνια
 - ✓ Καράβια με φελλό
- Φιάχνουν ένα «αληθινό» καράβι με σανίδες, με τη βοήθεια ενός γονιού.

3η Φάση: Περάτωση σχεδίου εργασίας - Αξιολόγηση

Τα παιδιά ολοκληρώνουν τις εργασίες τους. Αρκετές από αυτές έχουν ήδη παρουσιαστεί στην τάξη κατά τη διάρκεια επεξεργασίας του σχεδίου. Παρουσιάζονται όσες εργασίες έχουν μείνει, ανακεφαλαιώνουμε και κάνουμε μια αξιολόγηση των προσπαθειών μας.

Αποφασίζουμε να παρουσιάσουμε τη δουλειά μας και στους γονείς. Για τις ανάγκες της παρουσίασης:

- Αναρτούμε στην τάξη τις δημιουργίες μας.
- Γράφουμε ταμπέλες για να διευκολύνουμε την ξενάγηση.
- Γράφουμε προσκλήσεις- εισιτήρια για τους επισκέπτες και τις διακοσμούμε.

Η παρουσίαση γίνεται κάποιο πρωινό. Κατά τη διάρκειά της:

- Η κάθε ομάδα ανακοινώνει την πορεία και τα αποτελέσματα της εργασίας της.
- Σχολιάζουν τα slides που προβάλλουμε.
- Δραματοποιούν τις περιπέτειες του Οδυσσέα στο νησί των Σειρήνων- στη Χάρυβδη- στο νησί του Ήλιου.
- Τραγουδούν το τραγούδι των συντρόφων.
- Το κάθε νήπιο ξεναγεί το γονέα του.

Δραστηριότητες μέσα από τις οποίες έγινε η σύνδεση του σχεδίου εργασίας με το επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα

- Διαβάσαμε πολλά λογοτεχνικά βιβλία με τις περιπέτειες και τη ζωή του Οδυσσέα.
- Δημιουργήσαμε το τραγούδι χαράς και ξεγνοιασιάς του πληρώματος του Οδυσσέα.
- Γνωρίσαμε την αρχαία ελληνική γλώσσα και τη σύνδεσή της με τη νέα.
- Δουλέψαμε με διάφορους τύπους κειμένων όπως: ταμπέλες - πινακίδες - χάρτες - γράμμα - πρόσκληση.
- Ακούσαμε την ιστορία του Οδυσσέα από την κασέτα Ομήρου Οδύσεια.
- Δραματοποιήσαμε κάποιες από τις περιπέτειες του Οδυσσέα - Επινοήσαμε δικές μας, στηριζόμενοι στο μύθο, πολλές φορές «ξεφύγαμε» κι απ' αυτόν.
- Δημιουργήσαμε κούκλες και επινοήσαμε το σενάριο για δύο κουνκλοθεατρικές παραστάσεις.
- Κατασκευάσαμε πολλές εικαστικές δημιουργίες με τη χρήση διάφορων υλικών και τεχντροπιών.
- Παίξαμε ψυχοκινητικά παιχνίδια.
- Κατασκευάσαμε παιχνίδια εφαρμόζοντας μαθηματικές έννοιες.
- Πραγματοποιήσαμε μετρήσεις με χάρακες, μέτρα, βήματα, παλάμες, νήματα.
- Επινοήσαμε δικές μας τεχνικές και κατασκευάσαμε ένα χάρτη.
- Ασχοληθήκαμε με έννοιες των φυσικών επιστημών (διαλυτότητα-αφαλάτωση).

Βιβλιογραφία

- Βαϊνά, Μ., «Μέθοδος project (σχέδιο δράσης): μια πρόκληση για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα», περιοδικό «Νέα Παιδεία», τεύχος 80 (1996) σελ. 77-88.
- Bredekamp, S., Copple, C., Καινοτομίες στην Προσχολική Εκπαίδευση. Αναπτυξιακά κατάλληλες πρακτικές στα προσχολικά προγράμματα, Αθήνα, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 1998.
- Edwards, C., Candini, L., Forman, G., (μετ. Ε. Κουτσουβάνου), *Reggio Emilia: Οι χίλιες γλώσσες των παιδιών*, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, 2001.
- Frey, K., Η «Μέθοδος Project», Αθήνα, εκδ. Αδελφοί Κυριακίδη, 1987.
- Harris Helm J., Katz, L., Μέθοδος project και Προσχολική εκπαίδευση, (επιμ. εισ. Χρυσοφίδης, Κ., & Κουτσουβάνου Ε.), Μεταίχμιο, Αθήνα, 2002.
- Θεοφιλίδης Χρήστος, Η τέχνη των ερωτήσεων, Αθήνα, εκδ. Γρηγόρης, 1988.
- Θεοφιλίδης Χρήστος, Διαθεματική προσέγγιση της διδασκαλίας, Αθήνα, εκδ. Γρηγόρης, 1997.
- Katz, L., Chard, S., *Engaging Children's Minds: The Project approach*, εκδ. Ablex, 1987.
- Ματσαγγούρας, Η., Η Διαθεματικότητα στη σχολική γνώση, Γρηγόρης, Αθήνα, 2002.
- Ντολιοπούλου, Ε., Σύγχρονες Τάσεις της Προσχολικής Αγωγής, Αθήνα, εκδ. Τυπωθήτω, 1999.
- Σεργλέτη, Ε., Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στα σχέδια εργασίας, στο Σύγχρονο Νηπιαγωγείο, τευχ. 32, Μάρτ.- Απρ. 2003.
- ΥΠ.Ε.Π.Θ.- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Διαθεματικό υλικό για την Ευέλικτη ζώνη, Α'-Β' τάξεις του Δημοτικού Σχολείου, Αθήνα, 2001.
- Χρυσοφίδης, Κ., Βιομαθητική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία, Αθήνα, εκδ. Gutenberg, 1998.

**ΘΕΜΑ: «Τα ζώα της ζούγκλας»
29ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ**

1η Φάση:

Με αφορμή τα πλαστικά ζώακια που είχε η διακόσμηση της τούρτας που έφερε κάποιο παιδάκι στο σχολείο και από το ενδιαφέρον που έδειξαν γι αυτά αποφασίσαμε να ασχοληθούμε με τα ζώα. Αφού τα χωρίσαμε σε ομάδες ανάλογα με το που ζούνε (ζώα σπιτιού-ζώα εξοχής-ζώα θαλάσσης-πουλιά) εστίασαμε την προσοχή μας, το ενδιαφέρον μας στα ζώα της ζούγκλας, τα άγρια ζώα. Θα ψάχναμε γι αυτά να μάθουμε

- Τι είναι η ζούγκλα.
- Ποια ζώα ζουν εκεί.
- Τι τρώνε.
- Για τις φωλιές, τα σπίτια τους.
- Τι χαρακτηριστικό έχει κάθε ζώο.
- τα κυνηγούν οι άνθρωποι.

Χωριστήκαμε σε ομάδες να μαζέψουμε πηγές για να πάρουμε αυτές τις πληροφορίες. Οι πηγές αυτές ήταν βιβλία-κασέτες βίντεο-κασέτες μαγνητοφώνου-παιχνίδια.

2η Φάση:

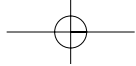
Με τη συλλογή του υλικού αρχίσαμε να λύνουμε τις απορίες μας και να μαθαίνουμε.

Παιχνίδια, πλαστικά ζώα, ήταν το πρώτο υλικό που ήρθε στο σχολείο. Τα παιδιά τα έπαιζαν, τα παρατηρούσαν και τα ξεχώριζαν σε ομάδες.

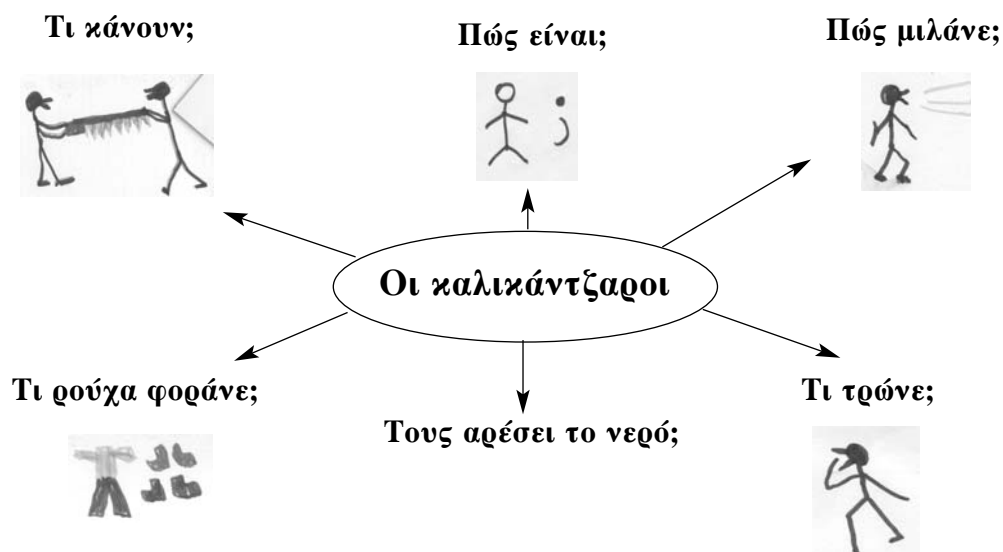
Διαβάσαμε βιβλία γνώσεων και παραμύθια σχετικά με τα ζώα και είδαμε αρκετές κασέτες βίντεο. Από κασέτες μαγνητοφώνου, ακούσαμε παραμύθια. Τα παιδιά ζωγράφισαν ζώα της ζούγκλας. Σε κάποια από τα βιβλία είδαμε σχεδιασμένες μάσκες άγριων ζώων και φτιάξαμε κι εμείς μάσκες, τίγρη, λιονταριού, χιμπατζή (με αυτές στολίσαμε το σχολείο μας αφού το σχέδιο εργασίας συνέπεσε με τη γιορτή της Αποκριάς). Κατασκευάσαμε με χαρτοκολλητική ενώνοντας διάφορα σχήματα, τον ελέφαντα και τον κροκόδειλο που είδαμε σε κάποιο άλλο βιβλίο. Με τον ίδιο τρόπο δουλεύοντας ομάδα παιδιών κατασκεύασε ρινόκερο και καμηλοπάρδαλη. Με χαρτοκολλητική (κόβοντας και κολλώντας ζώα από περιοδικό) και ζωγραφική μια ομάδα έφτιαξε τη ζούγκλα και άλλη ομάδα ποτάμι με κροκόδειλο μέσα στη ζούγκλα. Με αφορμή ένα πήλινο ελέφαντα που είδαμε κατά την επίσκεψή μας στο Κέντρο Παιδικής Δημιουργίας του Δήμου κατασκευάσαμε με πλαστελίνη (αφού εκείνη τη στιγμή δεν είχαμε πηλό) ελέφαντα και ζέβρες. Επίσης με κουτιά κατασκευάσαμε κάποια ζώα συγκεκριμένα: καμηλοπάρδαλη, ρινόκερο, λιοντάρι, ελέφαντα.

3η Φάση:

Αφού είχαμε πάρει απαντήσεις στους προβληματισμούς, κοιτάζοντας το διάγραμμα, αποφασίσαμε να κλείσουμε το σχέδιο εργασίας. Κάποιο παιδάκι ζήτησε να πάρει την καμηλοπάρδαλη που είχαμε κατασκευάσει με τα κουτιά να τη δείξει στη μαμά του. Αποφασίσαμε να καλέσουμε όλες τις μαμάδες να δούνε τις κατασκευές μας και τις ζωγραφιές μας. «Συντάξαμε» ομαδικά μια πρόσκληση και μετά το κάθε παιδί «έγραψε» την πρόσκληση για τη μαμά του. Ετοιμάσαμε τα ταμπλό με τις ζωγραφιές και τα καρφώσαμε. Έκπληξη την ημέρα της εκδήλωσης η τούρτα που έφερε μία μαμά (με το λιονταράκι Σίμπα διακοσμημένη) να κεράσει τα παιδιά που δούλεψαν πολύ.

ΘΕΜΑ: «Οι καλικάντζαροι»
1/ΘΕΣΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΡΟΔΙΑΣ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Μαρία Νοΐδου
Χρονική διάρκεια: 3 εβδομάδες (Δεκέμβριος 2003)

Σχεδιάγραμμα 2: Τι θέλουμε να μάθουμε.

1η Φάση: επιλογή θέματος-διερεύνηση

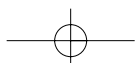
Συζητώντας για τα Χριστούγεννα που θα έρχονταν, για έθιμα κ.α., κάποια μεγάλα νήπια θυμήθηκαν το παραμύθι «η Αγέλαστη Πολιτεία και οι Καλικάντζαροι», που είχαμε διαβάσει πέρυσι. Ζήτησαν να ακούσουν το cd πολλές φορές. Ταυτόχρονα, το δραματοποιούσαν, χόρευαν, τραγουδούσαν επί μερικές μέρες κατά την ώρα των ελεύθερων δραστηριοτήτων. Τους ρώτησα εάν ήθελαν να ασχοληθούμε με τους καλικάντζαρους και απάντησαν όλοι ναι με ενθουσιασμό.

Διάβασα το παραπάνω παραμύθι και συζητήσαμε δυο-τρεις φορές τι έλεγε το cd. Έτσι, σε ένα μεγάλο χαρτόνι έγινε η καταγραφή των πρώτων γνώσεων των παιδιών, σε σχεδιάγραμμα με ακτινωτή διαμόρφωση (σχεδ. 1, **τι γνωρίζουμε**). Τα μεγάλα νήπια είχαν περισσότερες πληροφορίες και εμπλούτιζαν τη συζήτηση:

Οι καλικάντζαροι

- **Πώς είναι:** άσχημοι (Μιχάλης), χάμαι-χάμαι μικιοί (Πόπη), μαύροι (Βίκη), τριχωτοί και άσχημοι (Εύα), μοιάζουν του τράγου (Φανή).
- **Πού ζουν:** σε τρύπες (Μιχάλης), τη μέρα ζουν μέσα στο χώμα και τη νύχτα βγαίνουν (Φανή).
- **Τι κάνουν:** βουτάνε τα πόδια τους στα ψωμιά και τα βρωμίζουνε, τα Χριστούγεννα βγαίνουν απ' το χώμα και κάνουνε ζημιές (Βίκη), μπαίνουν απ' τις καμινάδες και λερώνουν τα σπίτια (Γιώργος), ρίχνουν τις ελιές (Μάνος), κόβουν το δέντρο που κρατάει τη γη (Νάνσυ), δεν καταφέρνουν να το κόψουν γιατί δεν προλαβαίνουν (Βίκη), η Παναγίτσα το ξαναμεγαλώνει(Φανή), το κόβουν με σάρακα (Αντώνης), με το τσεκούρι (Φανή), μ' ότι εργαλείο βρούνε (Γιώργος), των Φώτων φεύγουν απ' τη γη (Φανή) κλπ.

Στη συνέχεια της συζήτησης και μετά από τον προβληματισμό για το τι άλλο θα θέλαμε να μάθουμε για τους καλικάντζαρους, προέκυψαν **τα ερωτήματα** για την έρευνα, τα οποία καταγράψαμε σε άλλο χαρτόνι, ενώ προσθέσαμε και κάποια εικονίδια συμβολικά για να θυμόμαστε (σχεδ. 2, **τι θέλουμε να μάθουμε**). Τα ερω-

τήματα αυτά, που αποτελούσαν ουσιαστικά τις υποενότητες του θέματος, θα ερευνούσαν στη συνέχεια τα νήπια χωρισμένα σε ομάδες.

Προβληματιστήκαμε για το πώς θα τα μάθουμε. Σε ένα μικρότερο χαρτόνι καταγράψαμε τις προτάσεις των παιδιών για την έρευνα, κάποιες από τις οποίες, διαπιστώσαμε στη συνέχεια ότι δεν ήταν εφικτές (**σχεδ. 3, πώς, από πού θα τα μάθουμε**)

- από βιβλία, παραμύθια, να μας διαβάσεις κυρία εσύ
- από μαμάδες, μπαμπάδες, παππούδες, γιαγιάδες
- από την τηλεόραση, από το ραδιόφωνο, από κασέτες και βίντεο
- από βιβλία στη βιβλιοθήκη του δημοτικού σχολείου.

Στη συνέχεια, ετοιμάσαμε σημείωμα για τους γονείς, με προτάσεις των παιδιών, ώστε να μην ξεχάσουν να φέρουν πληροφορίες.

2η Φάση: έρευνα-υλοποίηση δράσεων-αναπαραστάσεις

Τα παιδιά έφεραν πληροφορίες κυρίως προφορικές, τις οποίες ανακοίνωσαν στους υπόλοιπους. Μια μητέρα από μόνη της κατέγραψε και μας έστειλε μια σελίδα πληροφορίες από την παράδοση, ενώ η γιαγιά της Πόπης μας επισκέφτηκε και μας αφηγήθηκε ιστορίες σχετικές. Ακόμα, κατά την αναζήτηση μας στη βιβλιοθήκη του συστεγαζόμενου δημοτικού σχολείου βρήκαμε ένα σχετικό βιβλίο του Ν. Πολίτη.

Διαβάσαμε τα βιβλία με τις ιστορίες για καλικάντζαρους, ακολούθησαν πολλές αυθόρμητες θεατρικές αναπαραστάσεις, ενώ γεννήθηκε η ιδέα να τις παίξουν στη γιορτή των Χριστουγέννων.

Από τις πληροφορίες εμπλούτισαν τις γνώσεις τους και συμπλήρωσαν τις απαντήσεις στα ερωτήματα της έρευνας του σχεδιαγράμματος 2.

Ζωγράφισαν κι «έγραψαν» με το δικό τους τρόπο για τους καλικάντζαρους.

Αυθόρμητα πολλές φορές, παίζοντας, μιλούσαν σαν τους καλικάντζαρους, με το θ (αντί για σ) και το λ (αντί για ρ). Μέσα στο γενικό ενθουσιασμό που επικρατούσε, δημιούργησαν δικές τους αυθεντικές ιστορίες, που τις καταγράψαμε.

3η Φάση: κορύφωση-περάτωση

Η ιδέα τους για θεατρική παράσταση επανήλθε. Έτσι, ξεκίνησε ένας νέος προβληματισμός σε ολομέλεια: **Πώς;** - να κάνουμε ένα έργο όπως πέρσι με τα δώρα του Δεκέμβρη (Βίκη). **Πού;** - στη μεγάλη αίθουσα. **Σε ποιους;** - σ' όλο το χωριό, όπως πέρσι (Μαν.), να μας δουν και τα παιδιά του δημοτικού (Γιώργος). **Τι να παίξουμε;** - το μυλωνά και τ' άλλα. Κάθε μέρα διαβάζαμε ένα μονόπρακτο, (οι αυθόρμητες ιστορίες που είχαν δημιουργήσει κι είχα καταγράψει), επεξεργαζόμασταν γλωσσικά, βρρίσκαμε λόγια, υλικά που θα χρειαζόμασταν. Διαφωνούσαν και συμφωνούσαν για τους ρόλους, ενώ η μοναδική δική μου παρέμβαση ήταν η ιδέα για το γαϊδούρι. Τελικά, η παράσταση με τα 5 μονόπρακτα έγινε με μεγάλη επιτυχία.

Αξιολόγηση

Σε σχέση με το αναλυτικό πρόγραμμα επετεύχθησαν στόχοι από:

- **Γλώσσα:** λεκτικά παιχνίδια, σύνθετες λέξεις, φωνημική αντικατάσταση, λογοτεχνία (ποιηματάκια, λαχνίσματα κ.α.), λαογραφία (ιδιωματικά ονόματα καλικάντζαρων).
- **Μελέτη περιβάλλοντος:** Φυσικό περιβάλλον (Βιολογία: μορφολογικά στοιχεία), Ανθρωπογενές (κοινωνικές επιστήμες: η ζωή τους, ο αρχηγός, μαλώνουν κλπ.).
- **Μαθηματικές έννοιες:** συγκρίσεις μεγεθών (μικροί, μεγάλοι, ψηλοί, κοντοί, χοντροί, λεπτοί), χωροχρονικές (πάνω, κάτω, μέσα, έξω, ίσια, ανάποδα, τώρα, πριν, μετά) κλπ.
- **Δημιουργία κι έκφραση:** μουσική, θεατρική τέχνη, εικαστικά (ζωγραφική). (**Σχεδ. 4**).

Τα παιδιά ικανοποιήθηκαν από το αποτέλεσμα αλλά και συμμετείχαν με ενθουσιασμό κατά τη διαδικασία. Διασκέδασαν, έμαθαν και δημιούργησαν. Μεταξύ τους αναπτύχθηκαν σχέσεις επικοινωνίας και συνεργασίας. Από τους γονείς όμως δεν υπήρξε το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που περιμέναμε.

ΘΕΜΑ: «Στοματική Υγιεινή»**6/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΩΝ ΠΑΡΑΣΚΙΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ****Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Καρανάτσιου Μαρία****Τάξη Ε΄**

Η Στοματική Υγιεινή επιλέχθηκε σε συνεργασία με τα παιδιά της Ε΄ τάξης του Δημοτικού Σχολείου μας ως πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης. Αποτελεί ένα σημαντικό θέμα που μπορεί να προσαρμοσθεί και ν' αναπτυχθεί από τις μικρότερες τάξεις ως το Γυμνάσιο. Το πρόγραμμα υλοποιείται σε συνεργασία με δύο σημαντικούς εμπλεκόμενους φορείς, ο ένας από τους οποίους είναι ο οδοντίατρος του χωριού και ο άλλος, η Ελληνική Οδοντιατρική Ομοσπονδία, μέσω του υλικού που μας παραχωρήθηκε από τον κύριο Μάνθο Καλογεράκη, τον οδοντίατρο του χωριού μας.

Γενικός σκοπός

Σκοπός της στοματικής υγείας είναι η διαμόρφωση και η τροποποίηση προτύπων συμπεριφοράς που οδηγούν στη βελτίωση του επιπέδου της στοματικής υγείας. Στοχεύουμε δηλ. στη σωστή διαμόρφωση συνηθειών από τα παιδιά που θα καθορίσουν και θα επηρεάσουν τη στοματική τους υγεία γιατί μέσα σ' αυτά τα πλαίσια θα προωθηθεί η έννοια της αυτοφροντίδας και της ενεργητικής συμμετοχής τους.

Επιμέρους γνωστικοί στόχοι

- Να πάρουν μερικές βασικές γνώσεις τα παιδιά για τα δόντια.
- Να γνωρίσουν ποια τρόφιμα είναι ωφέλιμα και ποια βλαβερά για τα δόντια τους.
- Να πληροφορηθούν τι δημιουργεί στον οργανισμό μας η κακή στοματική υγιεινή.
- Να καταλάβουν την αναγκαιότητα της πρόληψης.
- Να εξοικειωθούν με τη σωστή τεχνική βουρτσίσματος των δοντιών.
- Να ενημερωθούν για την υποστήριξη που τους παρέχει ο οδοντίατρος.

Κοινωνικοί - Ψυχοκοινωνικοί στόχοι

- Ν' αναπτυχθεί η συμμετοχή και η ενεργητική δράση των παιδιών.
- Να προβληθεί η αυτενέργεια και να τονωθεί το αυτοσυναίσθημα του παιδιού.
- Να μάθει να συνεργάζεται με κοινωνικούς φορείς και να συνειδητοποιεί την αναγκαιότητα της υποστήριξής του σε θέματα εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Ν' ασκηθεί το παιδί στις διαδικασίες της ενεργητικής ακρόασης, της ομιλίας και της συζήτησης.
- Να μάθει το παιδί να προβαίνει σε διαδικασίες σχεδιασμού, να εφαρμόζει και να αξιολογεί δραστηριότητες.
- Να μάθει να συνεργάζεται, να διατυπώνει τη γνώμη του, να καταγράφει και να ελέγχει τα αποτελέσματα των ενεργειών του.

Το πρόγραμμα υλοποιείται σε τρεις φάσεις:**1η Φάση: Διερεύνηση των γνώσεων και σχεδιασμός του προγράμματος**

Η διερεύνηση του γνωστικού επιπέδου των παιδιών σχετικά με το θέμα μας πραγματοποιήθηκε σε ικανοποιητικό βαθμό εξαιτίας της πρώτης επαφής που είχαν τα παιδιά με το αντικείμενο μέσα από το μάθημα των Φυσικών Επιστημών

στην αντίστοιχη θεματική ενότητα. Διερευνήθηκε μέσα από μια συζήτηση όπου καταγράφηκαν οι απόψεις και ο προβληματισμός τους, η άποψή τους για τη σημασία της στοματικής υγείας.

1. Γιατί φροντίζουμε τα δόντια μας;
2. Ποιους τρόπους και ποιες διαδικασίες φροντίδας ακολουθούν έγιναν με ερωτήσεις του τύπου πώς πλένετε τα δόντια σας; Πόσες φορές; Πρέπει να τα φροντίζουμε; Πότε πραγματοποιήσατε την τελευταία επίσκεψη στον οδοντίατρο; Έχει σημασία η διατροφή μας για την προστασία των δοντιών μας;
Ο άξονας που κινηθήκαμε είχε διερευνητικό χαρακτήρα για να διαπιστώσουμε το γνωστικό τους επίπεδο, την αναγκαιότητα και τη σπουδαιότητα του θέματος και το ενδιαφέρον των παιδιών. Έτσι, διαπιστώσαμε και κατανοήσαμε τη σημασία της στοματικής υγιεινής.

2η Φάση: Δραστηριότητες - Υλοποίηση του προγράμματος

Οι δραστηριότητες που θα πραγματοποιηθούν οργανώνονται και προγραμματίζονται για να επιτευχθεί μια άμεση και βιωματική προσέγγιση του θέματος βασισμένη στην ενεργητική συμμετοχή των παιδιών και στην οικοδόμηση της γνώσης μέσα απ' αυτή. Στο πρόγραμμα που πραγματοποιείται και βρίσκεται σε μια εξελικτική διαδικασία περιλαμβάνεται:

- ◆ Συνεργασία και ενημέρωση από τον οδοντίατρο του χωριού ο οποίος προθυμοποιήθηκε και μας παραχώρησε το σχετικό ενημερωτικό υλικό. Το υλικό προβλήθηκε πριν από την επίσκεψη και παρουσιάστηκε από την υπεύθυνη της τάξης. Κάλυψε όλο σχεδόν το φάσμα του θέματος όπως Ανατομία και δομή δοντιών, αγωγή στοματικής υγείας και διατροφή, νοσήματα των δοντιών, στρατηγικές πρόληψης, αναγκαιότητα οδοντιατρικής παρέμβασης κτλ. Το σκέλος αυτό έχει πραγματοποιηθεί και για τις υπόλοιπες τάξεις του σχολείου μας που εξέφρασαν το ενδιαφέρον για ενημέρωση.
- ◆ Επίσκεψη στον οδοντίατρο για βιωματική ενημέρωση αφού προηγουμένως συνταχθούν ερωτήσεις που αφορούν το θέμα μας.
- ◆ Ανάγνωση της «Δόνας Τερεθόνας» του καταξιωμένου στο χώρο του παιδικού βιβλίου Ευγένιου Τριβιζά, του Σοκολάκη και της Ζαχαρούλας της Άννας Ράσελμαν, του Κρέστου και του Τέρη και της μυστήριας της CREST, «Ο γύρος του κόσμου μ' ένα δοντάκι» όπου καταγράφονται εθιμοτυπίες και συνήθειες των παιδιών για τα πρώτα τους δόντια, πέρα από τη διαφορετικότητά τους. Το διαθεματικό αυτό βιβλίο δίνει την ευκαιρία για γεωγραφικές, διαπολιτισμικές, ανθρωπολογικές προεκτάσεις.
- ◆ Δραματοποιήσεις και θεατρικά παιχνιδοδρώμενα βασισμένα στα παραπάνω αναγνώσματα αλλά και αυτοσχεδιασμός μέσα από την έκφραση των παιδιών.
- ◆ Εικαστικές παρεμβάσεις ως συμπλήρωμα της επαφής με τ' αναγνώσματα. Κολάζ, ζωγραφιές π.χ. ζωγραφίστε ένα ωραίο χαμόγελο με μια όμορφη οδοντοστοιχία. Φτιάξτε ένα κολάζ με τις ωφέλιμες και τις βλαβερές ουσίες των παιδιών.
- ◆ Σύνθεση ενός Μικρού βιβλίου εμπνευσμένο από τα παιδιά αφού συγκεντρώσουμε όλο το υλικό με τις θεματικές ενότητες που δουλέψαμε.

3η Φάση: Αξιολόγηση- Συναγωγή συμπερασμάτων

Στη φάση αυτή καταγράψαμε τα συμπεράσματά μας για το θέμα που διαπραγματευτήκαμε. Κάναμε τον απολογισμό μας για το βαθμό που πετύχαμε τους στόχους μας.

Τα συμπεράσματα που βγήκαν μέσα από μια αξιολογική διαδικασία επικεντρώθηκαν και κάλυψαν θέματα πρόληψης .Διαπιστώθηκε συνοπτικά ότι το στόμα είναι μια καλοσχεδιασμένη «μηχανή» με πολλά διαφορετικά τμήματα που λειτουργούν όλα μαζί για να μας κρατούν ζωντανούς, υγιείς και ευτυχισμένους. Είναι πολύ σημαντικό η στοματική υγιεινή ν'αρχίζει από την παιδική ηλικία, από τότε που βγαίνουν τα πρώτα δόντια κι όχι μόνο, ώστε να συνηθίζουν τα παιδιά να χρησιμοποιούν τα μέσα καθαρισμού και φροντίδας. Τα δόντια επηρεάζουν καθολικά την υγεία του ανθρώπου και η φροντίδα τους αποτελεί μέλημα όλων των ηλικιών, γι'αυτό τα δόντια μας χρειάζονται τακτική εξέταση και μερικές φορές θεραπεία. Η τερηδόνα, η ουλίτιδα και η περιοδοντίτιδα αποτελούν τις βασικές νόσους του οδοντικού μας συστήματος και οι σωστές διατροφικές συνήθειες αποτελούν την καλύτερη άμυνα για ν'αποφευχθούν δυσάρεστες συνέπειες. Η υγεία των δοντιών είναι αποκλειστικά δική μας αρμοδιότητα κι εμείς πρέπει να μάθουμε να χρησιμοποιούμε τα χημικά και μηχανικά μέσα καθαρισμού και να κρατάμε τη στοματική κοιλότητα σε μια καλή υγιεινή. Η τακτική επίσκεψη και η συνεργασία με τον οδοντίατρό μας έχει ουσιαστική σημασία όχι μόνο για την έγκαιρη διάγνωση και θεραπεία των νόσων του στόματος, αλλά και για τον έλεγχο της στοματικής κοιλότητας. Όπως σε όλες τις νόσους, έτσι και στις νόσους του στόματος, η πρόληψη πάντοτε είναι προτιμότερη της θεραπείας. Τα δόντια μας είναι δυνατόν να διατηρηθούν υγιή για όλη μας τη ζωή, αρκεί να τα φροντίζουμε σωστά.

Πηγές - Βιβλιογραφία - Ιστοσελίδες

Σοκολάκης και Ζαχαρούλα, Άννα Ρασελμαν, Εκδόσεις Άμμος

Η Δόνα Τερηδόνα και το μυστικό της γαμήλιας τούρτας, Ευγένιος Τριβιζάς, Εκδόσεις Καλέντης

Η Νεραϊδοντούλα και τα δοντάκια μου!, Έκδοση Modern Times

Ο γύρος του κόσμου...μ'ένα δοντάκι, Σέλμπι Μπίλερ, Εκδόσεις Μεταίχμιο

Σωματο-ακούσματα, Δόντια, Νατάσα Αναγνωστοπούλου, Εκδόσεις Φυτράκη

Προβολή Slides από την Ελληνική Οδοντιατρική Ομοσπονδία για την στοματική υγεία

Ο Κρέστος, ο Τέρης και η...Μυστήρια, Έκδοση CREST

Πώς να φροντίζω τα δόντια μου, ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ, Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Αθήνα 1989

Το Αλφαβητάρι της φύσης, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, Τ...όπως Τυφλοπόντικας
<http://www.medlook.net/kids/teethcare.asp>

<http://www.dontia.gr/new/index.php?cat=2>

<http://.betterhealth.vic>

<http://www.aim.gr/html>

ΘΕΜΑ: «Υγεία και διατροφή: Μια διαθεματική προσέγγιση»
8ο & 20ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ
Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Αγιώτου Μαριάννα, Ντούλια Αθηνά,
Φανουράκη Όλγα
Τάξη Α΄

Δουλέψαμε με τους μαθητές της Α΄ Δημοτικού ένα διαθεματικό πρόγραμμα που αφορά τη διατροφή και πώς αυτή επηρεάζει την υγεία μας. **Σκοπός** μας ήταν να συνειδητοποιήσουν την αξία της σωστής διατροφής κάνοντας την τρόπο ζωής, αποβάλλοντας έτσι τις κακές διατροφικές συνήθειες (όπως γαριδάκια, κ.τ.λ.), που ξεκινούσε από το κολατσιό τους στο σχολείο.

Αρχικά μιλήσαμε για το τι είναι διατροφή, ξεχωρίσαμε υγιεινές και μη τροφές μέσα από παιγνιώδη διαδικασία μιλήσαμε για ομάδες τροφών και διατροφική πυραμίδα. Συζητήσαμε για τη μεσογειακή διατροφή και επικεντρωθήκαμε στις διατροφικές συνήθειες του τόπου μας (Χανιά) δημιουργώντας ένα μαθητικό συνταγολόγιο. Σ' αυτό κάθε μαθητής έπρεπε να γράψει σε πλαίσιο που αποτελεί αργότερα το συνταγολόγιο (με το σχετικό δέσιμο), μια συνταγή παραδοσιακής κρητικής κουζίνας. Στο τέλος του προγράμματος με τη συμμετοχή των γονέων μπορεί να γίνει ένα παραδοσιακό γλέντι με φαγητά και ποτά της περιοχής και με κρητικά τραγούδια που να συνοδεύουν το γλέντι.

Στην όλη διεξαγωγή του προγράμματος **εμπλέξαμε όλα τα μαθήματα** που αρμόζουν στην ηλικία και το επίπεδο των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα:

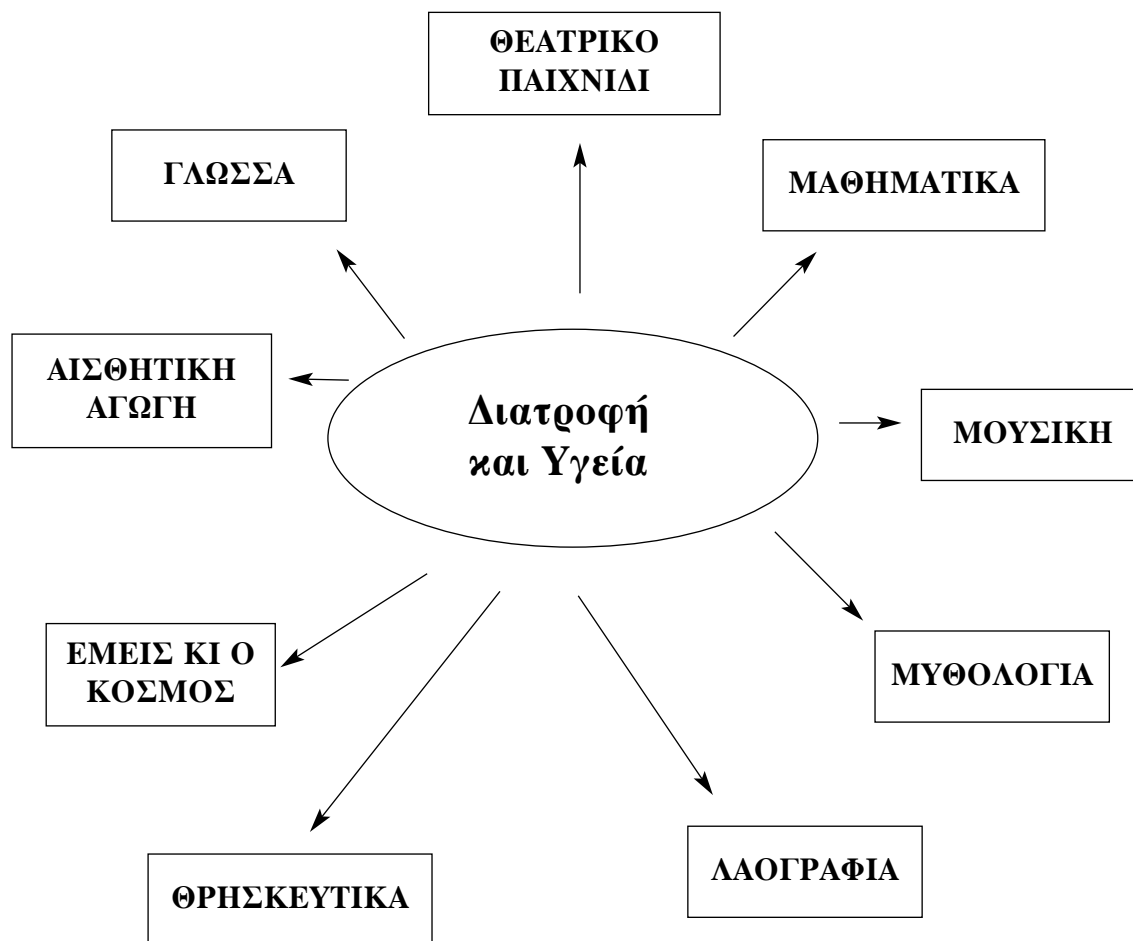
- Το μάθημα της **Γλώσσας και της Λογοτεχνίας** με την ανάγνωση παραμυθιών, χρήση ειδικού λεξιλογίου και συνώνυμων λέξεων, σταυρόλεξα, ακροστιχίδες και με ένα αλφαβητάρι της διατροφής που έδωσε τη δυνατότητα στους μικρούς μαθητές που μόλις έμαθαν να διαβάζουν και να γράφουν, από τη μια να ασκηθούν περισσότερο στη γραπτή έκφραση και από την άλλη να μάθουν παίζοντας και διασκεδάζοντας.
- Το μάθημα των **Μαθηματικών**, όπου οι μαθητές αρχικά έπρεπε να κατατάξουν διάφορες τροφές από τη μικρότερη στη μεγαλύτερη τιμή και κατόπιν να λύσουν κάποιο πρόβλημα Έτσι, επιτύχαμε να διδάξουμε και βασικές μαθηματικές έννοιες μέσα από τη βιωματική μάθηση, αφού παίξαμε όλοι το μικρό μαγαζάκι.
- Το μάθημα του **Εμείς κι ο Κόσμος**, στο οποίο υπάρχει και σχετικό μάθημα για τη σωστή διατροφή. Εδώ έγινε και μάθημα γεωγραφίας, όπου οι μαθητές πάνω σε αυτοσχέδια υδρόγειο σφαίρα τοποθέτησαν χαρτάκια με τροφές που τρώνε παιδιά άλλων ηπείρων. Έτσι γνωρίζουν κι άλλους τόπους, άλλες διατροφικές συνήθειες αντιπροσωπευτικές της κάθε χώρας.

- Το μάθημα των **εικαστικών**, όπου οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να εκφραστούν μέσα από τη ζωγραφική και τις κατασκευές.
- Το μάθημα της **μουσικής**, όπου οι μαθητές τραγούδησαν μαντινάδες ανάλογα με το θέμα και δημιούργησαν ένα δικό τους ποιηματάκι, το οποίο και μελωποίησαν.
- Το μάθημα της **Λαογραφίας**, όπου συγκεντρώσαμε παροιμίες, αινίγματα και λαϊκές εκφράσεις σχετικά με τη διατροφή.
- Το μάθημα της **Μυθολογίας**. Γνωρίζουμε πως οι μύθοι αποτελούν πρόσφορο υλικό για το δάσκαλο που ανταποκρίνεται πλήρως στην ηλικία αυτή. Έτσι, τα παιδιά πολύ εύκολα γνώρισαν το μύθο της διαμάχης Αθηνάς - Ποσειδώνα για το ποιος θα είναι προστάτης της Αθήνας.
- Το μάθημα των **Θρησκευτικών**. Μιλήσαμε για το πώς και γιατί η ελιά θεωρείται ιερό δέντρο και με μια διαφορετική συγκριτική προσέγγιση μυθολογίας - θρησκευτικών βρήκαμε ομοιότητες και διαφορές μεταξύ αυτών των δύο επιστημών.
- Το μάθημα της δραματοποίησης και του **θεατρικού παιχνιδιού**. Οι μαθητές μέσα από την κίνηση αναπαριστούν διάφορους ήρωες - τροφές και περνούν το δικό τους μήνυμα.

Επιχειρήσαμε επίσης να συνδέσουμε και τη στοματική υγιεινή με τη διατροφή. Κατά πόσο δηλαδή οι διάφορες τροφές που τρώμε επηρεάζουν την υγεία των δοντιών μας. Για το σκοπό αυτό ζητήσαμε και τη συμβολή γονέων - οδοντιάτρων, οι οποίοι πρόθυμα ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα και έκαναν ενημέρωση στους μαθητές πάνω στον τομέα της στοματικής υγιεινής και την επίδραση των τροφών στα δόντια μας.

Σε όλα αυτά μπορεί να προστεθεί η δημιουργία ιστορίας σε μορφή κόμικ καθώς και η δημιουργία αφίσας - διαφήμισης.

Δεν έλειψαν βέβαια οι εκπαιδευτικές επισκέψεις (όπως αυτή σε ελαιοτριβείο) και η πρόσκληση ειδικών επιστημόνων (όπως η γεωπόνος που καλέσαμε) για την πληρέστερη ενημέρωση των μαθητών.

ΘΕΜΑ: «Ζούμε για να τρώμε ή τρώμε για να ζούμε;»
6/ΘΕΣΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΕΡΟΚΟΥΡΟΥ ΧΑΝΙΩΝ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Φουντουλάκη Ευαγγελία
Τάξη Δ΄

Εισαγωγή-Πρόβλημα

Διατροφή ονομάζεται η λήψη τροφών προκειμένου να επιβιώσει ο άνθρωπος. Ο όρος διατροφή περιλαμβάνει κάθε τι στερεό ή υγρό, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως τρόφιμο και επομένως ως βασικό στοιχείο υγείας, δραστηριότητας και ευεξίας. Ο όρος διατροφή δεν περιλαμβάνει όμως μόνο τα τρόφιμα αλλά πολλά άλλα θέματα όπως: οι βασικές λειτουργίες του ανθρώπινου σώματος σε σχέση με την τροφή, συντήρηση τροφίμων, αγωγή του καταναλωτή, καταστήματα τροφίμων, διατροφή άλλων πολιτισμών και άλλων εποχών, ψυχική υγεία και διατροφή κ.α.

Το θέμα αυτό παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον, αν λάβουμε υπόψη πως η Ελλάδα κατέχει τα υψηλότερα ποσοστά παιδικής παχυσαρκίας και σακχαρώδη διαβήτη, ενώ τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αλματώδης αύξηση της νευρικής ανορεξίας- βουλιμίας σε άτομα εφηβικής κυρίως ηλικίας.

Οι συνήθειες της διατροφής είναι στοιχεία συμπεριφοράς που θεμελιώνονται από τα πρώτα χρόνια της ζωής του ανθρώπου και ταυτίζονται με την οικογενειακή ζωή. Είναι πολύ δύσκολο να επιφέρει κάποιος αλλαγές στις διατροφικές του συνήθειες ακόμη και μετά τη νηπιακή ηλικία. Οποσδήποτε όμως, δε μπορεί κανείς να στερήσει από τα παιδιά το δικαίωμα να πληροφορηθούν και συμμετέχοντας ενεργά να κρίνουν την καταλληλότητα κάποιων τροφίμων, τον τρόπο μαγειρέματος, τις συνήθειες στο τραπέζι, τον υπερ-καταναλωτισμό κ.α. Η έρευνα των παιδιών, και η εμπλοκή τους στη γνώση της σωστής διατροφής μπορεί να μη λύσει τα διατροφικά προβλήματα μιας οικογένειας ή μιας κοινωνικής κατηγορίας ανθρώπων, θα συμβάλει όμως στην αντικατάσταση κάποιων ανθυγιεινών συνηθειών και ίσως να αποτελέσει πρόληψη μελλοντικών προβλημάτων.

Σκοπός - στόχος

Το παρόν σχέδιο εργασίας που εφαρμόστηκε στη Δ΄ τάξη του 6/θέσιου Δ. Σχ. Νεροκούρου, το χρονικό διάστημα Οκτώβριος, 2003- Φεβρουάριος 2004. Αποτελείται από οκτώ ενότητες, με τις οποίες έγινε προσπάθεια να επιτευχθούν οι παρακάτω στόχοι:

1. Να γνωρίσουν οι μαθητές τη θρεπτική αξία των τροφών και την διατροφική τους αξία.
2. Να υιοθετήσουν σωστές διατροφικές συνήθειες και να προσπαθήσουν να τις «περάσουν» στην οικογένειά τους.
3. Να γνωρίσουν τον τρόπο διατροφής των αρχαίων Ελλήνων.

4. Να γνωρίσουν τον τρόπο διατροφής άλλων λαών.
5. Να ευαισθητοποιηθούν ως προς τα σύγχρονα προβλήματα διατροφής.
6. Να ανακαλύψουν τα δικαιώματα του καταναλωτή
7. Να συνεργαστούν προκειμένου να έχουν αποτέλεσμα στις έρευνές τους.

Ειδικοί στόχοι

Οι ειδικοί στόχοι που επιχειρήθηκε να επιτευχθούν στα πλαίσια αυτής της εργασίας και με παράλληλο άξονα οργάνωσης τη διαθεματική διδασκαλία είναι:

1. Να αναπτύξουν δεξιότητες διερεύνησης του θέματος μέσα από βιβλία,
2. Αποκόμματα εφημερίδων, περιοδικά, internet.
3. Να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας μέσα στην ομάδα.
4. Να γνωρίσουν τις ομάδες, των τροφίμων και τη διατροφική και ενεργειακή τους αξία.
5. Να θυμηθούν τη διατροφική αλυσίδα.
6. Να γνωρίσουν και να μάθουν να σέβονται τις διατροφικές ιδιαιτερότητες των άλλων ανθρώπων και των άλλων λαών.
7. Να ευαισθητοποιηθούν ως προς την παράδοση, τη μεσογειακή διατροφή, και την ποικιλία των τροφών.
8. Να κατανοήσουν τη σημασία της οργάνωσης ενός γεύματος και τήρησης κάποιων βασικών κανόνων.
9. Να γνωρίσουν τους διάφορους σωματότυπους και τι σημαίνει φυσιολογικό βάρος, πώς να το διατηρούν και πώς να το αυξομειώνουν.
10. Να αντιληφθούν τα σύγχρονα προβλήματα που σχετίζονται με τη διατροφή όπως την έλλειψη χρόνου, τα fast-food, τη νόσο των τρελών αγελάδων, τον υπερκαταναλωτισμό.
11. Να αποκτήσουν υγιή συνείδηση καταναλωτή.
12. Να αναπτύξουν την κριτική σκέψη και τη δημιουργικότητά τους.

Οργάνωση της τάξης - Δραστηριότητες

Οι μαθητές διευκολύνονται στις εργασίες τους και την έρευνά τους, αν μέσα στην τάξη έχουν συγκεντρωθεί και ομαδοποιηθεί κάποια υλικά όπως βιβλία, ενημερωτικά φυλλάδια, κατάλογοι εστιατορίων, συνταγές φαγητών, διαφημιστικά φυλλάδια αλλά και υλικά κατασκευών (χρώματα, χαρτόνια, πινέλα, κόλλες, ψαλίδια, ταινίες κ.ά.). Επίσης πολύ χρήσιμη είναι η συγκέντρωση άδειων και καθαρών συσκευασιών τροφίμων σε μια «γωνιά» της τάξης, προκειμένου να μελετηθούν.

Οι δραστηριότητες που μπορούν να εξυπηρετήσουν τους στόχους που προαναφέρθηκαν είναι πολλές και ποικίλες. Επιλέχθηκαν ενδεικτικά μόνο ορισμένες από τις οποίες άλλες ήταν λιγότερο κι άλλες περισσότερο επιτυχημένες όπως: Συζητήσεις θεμάτων, ανάγνωση κειμένων σχετικών με το αντικείμενο, αναζήτηση πληροφοριών από τους ίδιους τους μαθητές στη «γωνιά της βιβλιοθήκης», παρα-

τήρηση, οργάνωση πληροφοριών και εξαγωγή συμπερασμάτων με απλές μεθόδους στατιστικής, συνέντευξη από συνομηλίκους και μεγαλύτερους, ζωγραφική, κατασκευές, κολάζ, θεατρικό παιχνίδι, παντομίμα, επίσκεψη σε μεγάλο σούπερ-μάρκετ και μπακάλικο της γειτονιάς, συμπλήρωση φύλλων εργασίας, μελέτη συσκευασιών τροφίμων, ενημέρωση από οδοντίατρο και διαιτολόγο, παρασκευή συσκευασίας και διαφήμισης τροφίμου σε μορφή σκετς με μουσική, μελέτη καταλόγων εστιατορίων και συνταγών μεσογειακής διατροφής, παρακολούθηση σχετικού video με θέμα τη διατροφή των παιδιών, περιπλάνηση στο internet και συλλογή πληροφοριών για το INKA και τα δικαιώματα του καταναλωτή.

Συμπέρασμα - Αξιολόγηση

Η εργασία ήταν σε γενικές γραμμές καλά σχεδιασμένη και τηρήθηκε ως επί το πλείστον το χρονοδιάγραμμα και η στοχοθεσία. Οι περισσότερες δραστηριότητες εμφανίστηκαν ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες για τα παιδιά, ιδιαίτερα όσες είχαν να κάνουν με κατασκευές, παιχνίδια και αναζήτηση πληροφοριών με πρωτότυπους τρόπους. Το θέμα της μεσογειακής διατροφής φάνηκε να μην άπτεται των άμεσων ενδιαφερόντων των 10χρονων παιδιών, τα οποία το προσπέρασαν με διακριτικότητα και οδήγησαν την εργασία σε άλλη ενότητα.